JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO TIZZANO
25 päivänä toukokuuta 2004 [1]

Sisällys

I Asiaa koskeva lainsäädäntö ..... I - 993

II Tosiseikasto ja menettelyn kulku ..... I - 994

Ilmoitettu järjestely ja menettely komissiossa ..... I - 994

Riidanalainen päätös ..... I - 996

Valituksenalainen tuomio ..... I - 1002

Muutoksenhaku ja oikeudenkäynti yhteisöjen tuomioistuimessa ..... I - 1009

III Oikeudellinen arviointi ..... I - 1009

Yleisiä näkemyksiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioista tehtävien valitusten tutkittavaksi ottamisesta ..... I - 1010

Valitusperuste, joka koskee vaadittua näytön tasoa ja tuomioistuinvalvonnan kattavuutta ..... I - 1011

a) Komission esittämä yleinen arvostelu ..... I - 1011

b) "Konkreettinen esimerkki" ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemistä virheistä ..... I - 1017

c) Ensimmäistä valitusperustetta koskevat päätelmät ..... I - 1023

Valitusperuste, joka koskee edellytystä, jonka mukaan on otettava huomioon tiettyjen menettelytapojen lainvastaisuus ja yksinomaan kilpailukäyttäytymistä koskevat sitoumukset ..... I - 1024

Valitusperuste, joka koskee erillisen SBM-koneiden markkinoiden määrittämistä niiden loppukäytön perusteella ..... I - 1028

Valitusperuste, jonka mukaan Tetran määräävä asema kartonkipakkausten alalla vahvistuisi ..... I - 1031

1 — Alkuperäinen kieli: italia.

Valitusperuste, joka koskee määräävän aseman syntymistä Tetralle SBM-koneiden markkinoilla ..... I - 1038

a) Komission esittämät väitteet ..... I - 1039

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmissä havaittujen virheiden vaikutus ..... I - 1044

Johtopäätökset valituksen menestymisestä ..... I - 1045

Oikeudenkäyntikulut ..... I - 1046

IV Ratkaisuehdotus ..... I - 1046

1. Nyt käsiteltävän asian kohteena on valitus, jonka Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt asiassa T-5/02, Tetra Laval vastaan komissio, 25.10.2002 annetusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiosta (Kok. 2000, s. II-4381), jolla kumottiin "30 päivänä lokakuuta 2001 tehty komission päätös K(2001) 3345 lopullinen (asia COMP/M.2416 — Tetra Laval / Sidel), jolla yrityskeskittymä on julistettu yhteismarkkinoille soveltumattomaksi ja ETA-sopimuksen kanssa yhteensopimattomaksi".

I Asiaa koskeva lainsäädäntö

2. Kuten tunnettua, neuvoston asetuksella N:o 4064/89 (jäljempänä myös keskittymäasetus tai vain asetus) [2] on otettu käyttöön yhteisönlaajuisten keskittymien valvonta, [3] jotta luotaisiin "järjestelmä, jolla taataan, ettei kilpailu sisämarkkinoilla vääristy" (ETY:n perustamissopimuksen 3 artiklan f kohta, josta on muutettuna tullut EY:n perustamissopimuksen g kohta, josta puolestaan on tullut EY 3 artiklan g kohta). Tätä tarkoitusta varten siinä säädetään erityisesti, että tällaiset keskittymät ilmoitetaan etukäteen komissiolle, jonka on arvioitava niiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

3. Asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että tehdessään tätä arviointia "komissio ottaa huomioon:

a) tarpeen ylläpitää ja kehittää tehokasta kilpailua yhteismarkkinoilla muun

2 — Yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1, oikaisu EYVL 1990, L 257, s. 13). Asetusta N:o 4064/89 on muutettu 30.6.1997 annetulla neuvoston asetuksella N:o 1310/97 (EYVL L 180, s. 1).

3 — Asetuksen 3 artiklassa täsmennetään, mitä tarkoitetaan "keskittymällä", ja 1 artiklan 2 ja 3 kohdassa puolestaan täsmennetään, milloin keskittymä on "yhteisönlaajuinen".

muassa kaikkien kyseessä olevien markkinoiden rakenteen sekä yhteisön alueelta ja sen ulkopuolelta olevien yritysten todellisen ja mahdollisen kilpailun kannalta;

b) keskittymään osallistuvien yritysten aseman markkinoilla ja niiden taloudellisen ja rahoituksellisen vahvuuden, tavarantoimittajien ja käyttäjien käytettävissä olevat valintamahdollisuudet, heidän pääsynsä hankinta- ja toimitusmarkkinoille, oikeudelliset ja muut markkinoillepääsyn esteet, asianomaisten tavaroiden tai palvelujen tarjonnan ja kysynnän kehityksen, väli- ja loppukäyttäjien edut sekä kehityksen teknisessä ja taloudellisessa edistyksessä, jos se on käyttäjille eduksi eikä estä kilpailua".

4. Lisäksi 2 artiklan muissa kohdissa säädetään vielä seuraavaa:

— yhtäältä, "että keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jollei sillä luoda tai vahvisteta sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy" (2 kohta)

— toisaalta, että "keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, jos sillä luodaan sellainen määräävä asema tai vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy" (3 kohta).

II Tosiseikasto ja menettelyn kulku

Ilmoitettu järjestely ja menettely komissiossa

5. Valituksenalaisen tuomion tosiseikastoa koskevasta esityksestä ilmenee nyt käsiteltävän asian kannalta seuraavaa:

"9. Tetra Laval SA, joka on Ranskan oikeuden mukaan perustettu, Tetra Laval -konserniin kuuluvan rahoitus-

yhtiö Tetra Laval BV:n kokonaan omistama yksityinen yhtiö (jäljempänä Tetra tai kantaja) teki 27.3.2001 Tetra Laval -konsernin lukuun julkisen ostotarjouksen kaikista liikkeessä olevista Ranskan pörssissä noteeratun Sidel SA -yrityksen osakkeista. Tetra Laval SA osti samana päivänä noin 9,75 prosenttia Sidelin osakepääomasta Azeolta (5,56 prosenttia) ja Sidelin johdolta (4,19 prosenttia).

— —

11. Tetra sai tämän tarjouksen perusteella noin 81,3 prosenttia Sidelin liikkeessä olleista osakkeista. Tarjouksen päättämisen jälkeen kantaja sai vielä muutamia osakkeita lisää, joten sillä on tällä hetkellä hallussaan noin 95,20 prosenttia Sidelin osakkeista ja 95,93 prosenttia äänioikeuksista.

12. Tetraan kuuluu muun muassa yritys Tetra Pak, joka valmistaa lähinnä nestemäisten elintarvikkeiden [kartonki]pakkauksia, ja Tetra Pak on kyseisellä alalla johtava yritys maailmassa. Tetralla on myös vähäisempää toimintaa muovipakkausten alalla, lähinnä pakkaustoimittajana (se valmistaa ja toimittaa tyhjiä pakkauksia tuottajille, jotka täyttävät ne itse) erityisesti polyetyleeni high density -muovista (jäljempänä [PE-HD]) valmistettujen pakkausten alalla.

13. Sidel suunnittelee ja valmistaa pakkaamislaitteita ja -järjestelmiä, muun muassa niin sanottuja Stretch Blow Moulding -koneita (venytys, puhallus, muovaus; jäljempänä SBM-koneet), joita käytetään polyetyleenitereftalaatista (jäljempänä PET) valmistettujen muovipullojen valmistuksessa. Se on markkinajohtaja SBM-koneiden valmistuksessa ja toimituksissa koko maailmassa. Sen toimintaan kuuluu myös suojakäsittelytekniikka, jolla pyritään saamaan PET kaasun ja valon vaikutuksille aroille tuotteille sopivaksi, ja PET-pullojen sekä vähemmässä määrin [PE-HD]-pullojen täyttökoneiden valmistus.

14. Komissio vastaanotti 18.5.2001 ilmoituksen järjestelyistä, joiden perusteella Tetra sai osuutensa Sidelistä.

15. Asianosaisten kesken on kiistatonta, että kyseiset järjestelyt (jäljempänä yrityskeskittymä tai ilmoitettu järjestely) muodostavat asetuksen 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun ostotilan-

teen ja että tämä yrityskeskittymä on asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla yhteisönlaajuinen.

16. Koska komissio katsoi, että yrityskeskittymän soveltuvuudesta yhteismarkkinoille ja yhteensopivuudesta Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen kanssa oli vakavia epäilyjä, se päätti 5.7.2001 aloittaa asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun perusteellisemman menettelyn.

— —

19. Kantaja ehdotti 25.9.2001 useita asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja sitoumuksia korjatakseen ensimmäisessä väitetiedoksiannossa yksilöityjä kilpailulle aiheutuvia ongelmia.

— —

21. Kantaja antoi 9.10.2001 useita uusia kiinteitä sitoumuksia (jäljempänä sitoumukset), joilla korvattiin 25.9.2001 annetut sitoumukset.

— —

24. Komissio julisti 30.10.2001 tehdyllä päätöksellä K(2001) 3345 lopullinen (asia COMP/M.2416 — Tetra Laval / Sidel; jäljempänä riidanalainen päätös) ilmoitetun järjestelyn olevan asetuksen 8 artiklan 3 kohdan nojalla yhteismarkkinoille soveltumaton ja ETA:n toiminnan kanssa yhteensopimaton.

— —

26. Riidanalaisessa päätöksessä tekemiensä päätelmien sekä 19.11.2001 Tetralle osoitetulla väitetiedoksiannolla aloitetun erillisen hallinnollisen menettelyn perusteella komissio teki 30.1.2002 päätöksen, jossa esitettiin tarvittavat toimenpiteet tehokkaan kilpailun edellytysten palauttamiseksi asetuksen 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti (asia COMP/M.2416 — Tetra Laval / Sidel)."

Riidanalainen päätös

6. Riidanalainen päätös voidaan esittää tiivistetysti seuraavalla tavalla, kun käsitellään vain olennaiset kappaleet ja mahdollisesti

palataan jäljempänä erikseen nyt käsiteltävän asian kannalta erityisen tärkeisiin seikkoihin.

7. Komissio kuvasi ensin yleisesti nestemäisten elintarvikkeiden pakkausteollisuutta ja tarkasteli tämän jälkeen relevantteja tuotemarkkinoita, arvioiden aluksi eri pakkausmateriaalien keskinäistä korvattavuutta ja näin ollen erilaisten pakkausjärjestelmien keskinäistä korvattavuutta.

8. Tätä tarkastelua varten se piti asianmukaisena "loppukäytön mukaista segmentointia" ja siten eri materiaalien ja pakkausjärjestelmien keskinäisen korvattavuuden arvioimista pakattavan nesteen tyypin perusteella.[4] Koska Tetra ja Sidel toimivat pääasiallisesti kartonki- ja PET-pakkausten segmenteissä, komissio tarkasteli erityisesti juomia, jotka voitiin pakata näihin kahteen materiaaliin (ns. "yhteiset" tuotteet tai "herkät" tuotteet) eli "nestemäisiä meijerituotteita" (joita valituksenalaisessa tuomiossa kutsutaan myös nimellä "maitotuotteet");[5] "mehuja" ja "nektareita" (joita riidanalaisessa päätöksessä ja valituksenalaisessa tuomiossa kutsutaan yksinkertaisesti "mehuiksi"); "hiilihapottomia hedelmänmakuisia juomia" (joita päätöksessä kutsutaan yksinkertaisesti "hedelmänmakuisiksi juomiksi" ja tuomiossa myös "hedelmäaromijuomiksi") ja "nautintavalmiita tee- ja kahvijuomia" (joita päätöksessä ja tuomiossa kutsutaan yksinkertaisesti "tee- ja kahvijuomiksi").[6]

9. Tutkiessaan näiden kahden materiaalin välistä suhdetta komissio korosti aluksi, että niitä oli "perinteisesti käytetty eri juomien pakkaamiseen"[7] ja että "PET on kaikkien perinteisesti kartonkiin pakattujen tuotteiden pakkaamiseen soveltuva materiaali".[8] Laajan selvityksen perusteella ja "erityisesti viimeaikaisen ja tulevan tekniikan kehityksen sekä kustannus- ja markkinointinäkökohtien perusteella" komissio teki tämän jälkeen päätelmän, jonka mukaan "PET:n käyttö yhteisillä tuotesegmenteillä kasvaa merkittävästi viiden seuraavan vuoden aikana".[9]

10. Komissio totesi siis, että "vaikka [kartonkipakkausjärjestelmien ja PET-pakkausjärjestelmien] välinen korvattavuus ei nykyisin ole markkinoiden määrittelyn kannalta riittävää tehokkuudeltaan ja välittömyydeltään (eli ne ovat heikosti korvaavia tuotteita),

4 — Ks. erityisesti päätöksen 40 ja 44 perustelukappale

5 — Tämä alaviite koskee yksinomaan ratkaisuehdotuksen italiankielistä versiota.

6 — Ks. erityisesti päätöksen 12 ja 45 perustelukappale.

7 — 55 perustelukappale, jossa täsmennetään, että "PET:tä ja kartonkia on perinteisesti käytetty eri juomien pakkaamiseen. Tämä johtuu pääasiassa näiden pakkausratkaisujen erilaisista fyysisistä ominaisuuksista. Kartonki on läpinäkymätöntä, joten se soveltuu happi- ja valoherkille tuotteille, mutta se ei kestä hiilihapottamista. PET on läpinäkyvää, ja se kestää hiilihapottamisen, mutta perinteisesti se ei ole soveltunut yhtä hyvin happi- ja valoherkille tuotteille. Siksi kartonkia on käytetty pääasiassa nestemäisiin meijerituotteisiin (lähinnä valkoiseen maitoon) ja mehuihin, kun taas PET:tä on käytetty lähinnä veteen (hiilihapottomaan ja hiilihapotettuun veteen) ja hiilihapotettuihin virvoitusjuomiin".

8 — 57 perustelukappale.

9 — 103 perustelukappale.

tilanne voi muuttua tulevaisuudessa". Lisäksi se päätteli, että kun "otetaan huomioon näiden kahden pakkausjärjestelmän läsnäolo samalla nestemäisten elintarvikkeiden pakkausalalla, niiden yhteiset tuotesegmentit, asiakaskunta ja aseptisen tekniikan lisääntyvä käyttö, ne kuuluvat kaksille hyvin läheisille markkinoille". [10]

11. Tämän perusteella komissio katsoi, että oli "analysoitava, onko kummankin pakkausjärjestelmän yksittäisille laitteille olemassa erilliset merkitykselliset tuotemarkkinat". [11]

12. Tämän selvityksen perusteella komissio päätteli PET-pakkausjärjestelmien osalta [12] i) että "suuritehoiset SBM-koneet muodostavat pienitehoisista SBM-koneista erilliset markkinat" ja että "'herkkien' tuotteiden erityisominaisuuksien ja mahdollisen hintasyrjinnän perusteella" "kullekin selkeälle asiakasryhmälle on olemassa loppukäytön perusteella erilliset merkitykselliset markkinat erityisesti neljällä 'herkkien' juomien segmentillä"; [13] ii) että "PET:n sulkutekniikat muodostavat osan samoista tuotemarkkinoista"; [14] iii) että "aseptisille PET-täyttökoneille ja ei-aseptisille PET-täyttökoneille on olemassa erilliset tuotemarkkinat" [15] ja että iv) "[PET-]aihiot muodostavat erilliset tuotemarkkinat". [16]

13. Kartonkipakkausjärjestelmien osalta komissio on sitä vastoin todennut, että "on olemassa neljät erilliset tuotemarkkinat: aseptiset kartonkipakkauskoneet, aseptiset kartonkipakkaukset, ei-aseptiset kartonki-

10 — 163 perustelukappale.

11 — 164 perustelukappale.

12 — Tällaisten järjestelmien osalta on muistettava, että "nestemäisten elintarvikkeiden pakkaaminen PET-pulloihin edellyttää tietynlaisten koneiden ja tarvittaessa sulkutekniikan yhdistämistä [jotta PET sopisi happi- ja valoherkille tuotteille]. Pakkausprosessissa on kolme erillistä vaihetta: a) muoviaihioiden eli PET-pullojen valmistukseen käytettävien esituotantoputkien tuotanto, b) tyhjien PET-pullojen tuotanto muoviaihioista erityisissä venytyspuhallusmuovauskoneissa [SBM-koneet] ja c) valmiiden PET-pullojen täyttäminen nesteellä käyttämällä siihen soveltuvaa täyttökonetta" (päätöksen 20 perustelukappale). PET-pakkausjärjestelmissä "nesteitä pakataan pääasiassa kahdella tavalla: pakkaamisen voivat suorittaa joko nesteen tuottajat itse yrityksen sisäisesti tai pakkausvalmistajat [tai 'kolmannet osapuolet']. Yrityksen sisäinen pakkaaminen edellyttää pakkauslaitteiden hankintaa ja pakkauslinjojen asentamista juomayhtiön tiloihin. Sen sijaan pakkausvalmistajat tuottavat tyhjiä pakkauksia, jotka joko täyttöyhtiöt täyttävät tai jotka myydään juomayhtiöille yrityksen sisäisesti täytettäviksi" (päätöksen 15 perustelukappale).

13 — 188 perustelukappale.

14 — 199 perustelukappale. Muistutettakoon tältä osin, että "happiherkissä tuotteissa (kuten mehuissa tai oluessa) on parannettava PET-pullon kaasusulkuominaisuuksia. — — PET:n sulkuominaisuuksien parantamiseksi vakiomalliseen PET-pulloon sovelletaan sulkutekniikkaa. — — Valoherkkiin tuotteisiin, kuten iskukuumennettuun (UHT-käsiteltyyn) valkoiseen maitoon, on lisättävä valosulku" (päätöksen 22–24 perustelukappale).

15 — 204 perustelukappale. Tältä osin on muistettava, että "ei-aseptisia PET-täyttökoneita käytetään yleensä hiilihapotettuihin juomiin, kivennäisveteen, ruokaöljyihin ja tuoreeseen maitoon. Aseptisia PET-täyttökoneita käytetään huoneenlämmössä säilyviin mehuihin, hedelmänmakuisiin juomiin, nautintavalmiisiin tee- ja kahvijuomiin sekä nestemäisiin meijerituotteisiin" (päätöksen 21 perustelukappale).

16 — 206 perustelukappale.

pakkauskoneet ja ei-aseptiset kartonkipakkaukset". [17]

14. Täsmennettyään tällä tavoin relevantit tuotemarkkinat komissio tutki seuraavaksi näiden markkinoiden maantieteellisen laajuuden ja totesi, että niiden osalta "merkitykselliset maantieteelliset markkinat [olivat] ETA-alue". [18]

15. Arvioidessaan seuraavaksi ilmoitetun järjestelyn vaikutuksia kilpailuun komissio totesi ensin, että Tetralla oli jo ennen kyseistä keskittymää "määräävä markkina-asema aseptisten pakkauskoneiden ja kartonkipakkausten markkinoilla sekä johtava asema ei-aseptisten pakkauskoneiden ja kartonkipakkausten markkinoilla"; sen lisäksi sillä oli "myös määräävä markkina-asema koko kartonkipakkausmarkkinoilla". [19] Ennen ilmoitettua keskittymää Sidelillä oli puolestaan "johtava markkina-asema suuri- ja pienitehoisten SBM-koneiden markkinoilla kaikissa loppukäyttösegmenteissä ja että sillä on vahva asema muissa PET-pakkauslaitteissa, etenkin aseptisissa täyttölaitteissa, toissijaisissa linjalaitteissa ja niihin liittyvissä palveluissa". [20]

16. Tässä tilanteessa komissio arvioi, edistäisikö ilmoitettu järjestely keskittymäasetuksen 2 artiklassa tarkoitettujen yhden tai useamman määräävän aseman syntymistä tai vahvistumista.

17. Tältä osin se totesi aluksi, että "ehdotetulla toimenpiteellä on suoria horisontaalisia vaikutuksia, koska kumpikin osapuoli toimii kolmilla erillisillä tuotemarkkinoilla: (pienitehoisissa) SBM-koneissa, sulkutekniikassa ja aseptisissa PET-täyttökoneissa". Komission mukaan "sulautuma vahvistaisi" näin ollen "Sidelin ennestään vahvaa asemaa". [21]

18. Komissio totesi erityisesti keskittymän "horisontaalisista vaikutuksista" i) että "toimenpide johtaisi pienitehoisten koneiden

17 — 209 perustelukappale. Näiden järjestelmien osalta on muistettava, että "kartonkipakkauksilla on erilainen toimitusreitti kuin PET-pakkauksilla. PET:llä on erilliset tuotantovaiheet (aihiot, tyhjät pullot, täyttö), mutta nestemäisten elintarvikkeiden kartonkipakkausalalla on yhdistetty pakkausten muodostus, täyttö ja suljenta — — Kaikki nämä toiminnot suoritetaan yhdessä kartonkipakkauskoneessa juomayhtiön tehtaassa. — — On olemassa erilliset aseptiset ja ei-aseptiset kartonkipakkauskoneet, ja aseptisen ja ei-aseptisen kartonkiin pakkaamisen ero näkyy koko pakkausprosessissa" (päätöksen 28 perustelukappale).

18 — 212 perustelukappale.

19 — 231 perustelukappale.

20 — 259 perustelukappale.

21 — 263 perustelukappale.

markkinoiden keskittymisasteen nousemiseen" ja että "Tetra/Sidel olisi selvästi suurin yritys kaikentyyppisten SBM-koneiden markkinoilla kaikkein yksinkertaisimmista pienitehoisista koneista suuritehoisiin ja kehittyneintä tekniikkaa hyödyntäviin koneisiin"; [22] ii) että "osapuolten — — tekniikoiden yhdistäminen parantaisi keskittymän asemaa sulkutekniikkamarkkinoilla huomattavasti", joskaan "ei siinä määrin, että sillä olisi sulkutekniikka-alalla määräävä markkina-asema" [23] ja iii) "että syntyvällä keskittymällä olisi vahva asema aseptisissa PET-täyttökoneissa". [24]

19. Tämän jälkeen komissio tutki toimenpiteen "vertikaalisia vaikutuksia" todeten, että se johtaisi "Tetra/Sidelin vertikaaliseen integraatioon kolmessa pakkausjärjestelmässä: kartonki-, PE-HD- ja PET-pakkausjärjestelmässä". Tästä olisi saattanut "seurata pakkausvalmistajiin [tai 'kolmansiin osapuoliin'] nähden jakelukanavaongelma, jolla saattaa olla kilpailunvastaisia vaikutuksia". Komissio ei kuitenkaan katsonut, että "nämä vertikaalista integraatiota koskevat kilpailuongelmat yksin johtaisi[vat] määräävän aseman syntymiseen PET-laitteiden tai aihioiden markkinoilla". [25]

20. Näiden yrityskeskittymän "horisontaalisia" ja "vertikaalisia" vaikutuksia koskeneiden toteamusten jälkeen komissio arvioi seuraavaksi mahdollisia kilpailunvastaisia vaikutuksia (ns. "konglomeraattivaikutuksia"), jotka johtuivat siitä, että yrityskeskittymän tuloksena syntyvällä yksiköllä olisi vahva asema liitännäisillä markkinoilla, kuten kartonkipakkauslaitteiden ja PET-pakkauslaitteiden markkinoilla. Tällainen arviointi oli sen mielestä erityisen tarpeellinen sen vuoksi, että eri markkinat olivat tiiviissä yhteydessä toisiinsa siitä syystä, että "PET:stä on jo tulossa tärkeä sekä täydentävä vaihtoehto kartongille 'herkkien' tuotteiden pakkaamisen markkinoilla ja että sen merkitys kasvaa vastakin". [26]

21. Tätä tarkoitusta varten komissio arvioi erityisesti sitä, kykenisikö yrityskeskittymän tuloksena syntyvä yksikkö hyödyntämään määräävää asemaansa kartonkimarkkinoilla saadakseen määräävän aseman PET-pakkauslaitteiden markkinoilla (ns. "vipuvaikutus" tai "leveraging"). Se teki laajan selvityksen perusteella sen päätelmän, että "kartonkialan määräävässä asemassa olevan yrityksen, Tetran, ja PET-pakkauslaitealan johtavan yrityksen, Sidelin, yhdistämiseen tähtäävä toimenpide loisi markkinarakenteen, joka tarjoaisi keskittymälle kannustimen ja keinot muuttaa sen johtava asema PET-pakkauslaitteissa, varsinkin 'herkkien' tuotteiden segmenteissä käytettävissä (pieni-

22 — 269 ja 270 perustelukappale.

23 — 282 perustelukappale.

24 — 290 perustelukappale.

25 — 324 perustelukappale.

26 — 337 perustelukappale.

ja suuritehoisissa) SBM-koneissa, määräävästi markkina-asemaksi. Tämä myös todennäköisesti parantaisi keskittymän asemaa ja johtaisi kilpailunvastaisiin vaikutuksiin SBM-koneiden kokonaismarkkinoilla". [27]

22. Tämän jälkeen komissio arvioi ilmoitetun järjestelyn mahdollisia vaikutuksia Tetran määräävään asemaan kartonkialalla. Se katsoi tältä osin, että "kartonki- ja PET-pakkausjärjestelmät muodostavat — — hyvin läheiset tuotemarkkinat, jotka rajoittavat jonkin verran toistensa kilpailua", ja teki siitä sen päätelmän, että "Tetra vahvistaisi asemaansa kartonkipakkaamisen alalla eliminoimalla Sidelin kasvavan kilpailupaineen aiheuttajana hyvin läheisiltä markkinoilta". [28]

23. Lopuksi komissio arvioi sitä, voisiko yrityskeskittymän tuloksena syntyvällä yksiköllä oleva määräävä asema kartonkipakkauslaitteiden ja PET-pakkauslaitteiden markkinoilla merkitä sen määräävän aseman vahvistumista muillakin markkinoilla. Se katsoi tässä yhteydessä, että oli "todennäköistä, että sulautuman seurauksena keskittymä syrjäyttäisi kilpailijat 'herkkien' tuotteiden loppukäyttösegmenteillä ja loisi markkinoille tulolle esteitä ja siten vahvistaisi keskittymän määräävää asemaa merkityksellisillä markkinoilla, pakkaustarvikelaitteissa ja PET-pakkauslaitteissa, erityisesti "herkkien" tuotteiden pakkaamisessa käytettävissä SBM-koneissa". [29]

24. Esitettyään nämä arvioinnit ilmoitetun järjestelyn vaikutuksista kilpailuun komissio arvioi seuraavaksi Tetran ehdottamia sitoumuksia, jotka olivat seuraavat: i) "Tetran SBM-konetoiminnan myynti"; ii) "Tetran PET-aihiotoiminnan myynti"; iii) "Sidelin toiminnan erottaminen Tetra Pak -yhtiöiden toiminnasta" ja "aiemmin annetut perustamissopimuksen 82 artiklaan perustuvat kilpailukäyttäytymistä koskevat korjaustoimenpiteet" ja iv) "Sidelin SBM-koneiden myyntiä 'herkkiä' tuotteita pakkaaville asiakkaille ja pakkausvalmistajille koskevan lisenssin myöntäminen". [30]

25. Tutkittuaan lyhyesti nämä sitoumukset komissio katsoi kuitenkin, että ne "eivät riitä poistamaan sen toteamia tärkeimpiä kilpailuongelmia PET-pakkauslaitteiden ja kartonkipakkauslaitteiden markkinoilla". Tämä johtui seuraavista seikoista: "näillä kahdella myyntitoimenpiteellä on minimaalinen vaikutus keskittymän asemaan"; sen lisäksi, että lisenssi "ei riitä poistamaan [sen] toteamia kilpailuongelmia, se ei myöskään vaikuta toteuttamiskelpoiselta vaihtoehdolta ja saat-

27 — 389 perustelukappale.
28 — 397 ja 399 perustelukappale.
29 — 408 perustelukappale.
30 — 410 perustelukappale.

taa itse asiassa luoda markkinoille monimutkaisia ja keinotekoisia sääntelymekanismeja" ja "kilpailukäyttäytymistä koskevat sitoumukset eivät riitä ratkaisemaan sulautuman tuloksena markkinoille syntyvään rakenteeseen liittyviä kilpailuongelmia". [31]

Valituksenalainen tuomio

26. Komissio katsoi siis, että "kun otetaan huomioon ehdotettujen sitoumusten huono toteuttamiskelpoisuus ja niiden yleisesti puutteellinen kyky ratkaista toimenpiteen synnyttämät kilpailuongelmat", ne "eivät riitä poistamaan todettuja kilpailuongelmia eivätkä ne siksi voi olla hyväksymispäätöksen perusteena". [32]

28. Tetra riitautti komission päätöksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 15.1.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kanteen 25.10.2002 antamallaan tuomiolla ja kumosi riidanalaisen päätöksen.

27. Edellä tiivistetyssä muodossa esitettyjen seikkojen valossa komissio päätteli siis, että "ilmoituksen kohteena oleva keskittymä toimisi määräävässä markkina-asemassa PET-pakkauslaitteiden, varsinkin 'herkkien' tuotteiden pakkaamisessa käytettävien SBM-koneiden, markkinoilla, ja vahvistaisi määräävää asemaansa aseptisten kartonkipakkauslaitteiden ja aseptisten kartonkien markkinoilla Euroopan talousalueella, mikä haittaisi merkittävästi tehokasta kilpailua yhteismarkkinoilla ja Euroopan talousalueella". [33] Koska komissio piti Tetran ehdottamia sitoumuksia riittämättöminä tilanteen korjaamiseksi, se julisti näin ollen keskittymän "yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltumattomaksi". [34]

29. Kyseinen tuomio voidaan esittää lyhyesti seuraavalla tavalla, kun myös tässä tapauksessa rajoitutaan tarkastelemaan vain sen keskeisiä kohtia ja palataan jäljempänä yksityiskohtaisemmin sen tiettyihin osa-alueisiin.

30. Sen jälkeen kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli hylännyt "oikeutta

31 — 424 perustelukappale.
32 — 451 perustelukappale.
33 — 452 perustelukappale.
34 — Määräysosan 1 artikla.

tutustua asiakirjoihin koskevan oikeuden loukkaamista" koskeneen kanneperusteen,[35] se tutki — siltä osin kuin sillä on nyt käsiteltävän asian kannalta välittömästi merkitystä — i) "muutetun yrityskeskittymän horisontaalisten ja vertikaalisten kilpailunvastaisten vaikutusten puuttumista koskeneet kanneperusteet"[36] ja ii") kanneperusteen, jonka mukaan konglomeraattivaikutuksia ei ollut odotettavissa".

31. Se totesi aluksi yrityskeskittymän "horisontaalisiin" ja "vertikaalisiin" vaikutuksiin liittyneiden kanneperusteiden osalta, "että vaikka komissio ei nojaudu riidanalaisessa päätöksessä näihin — — vaikutuksiin, se on kuitenkin ottanut ne huomioon tukeakseen päätelmäänsä, jonka mukaan muutettu yrityskeskittymä pitää kieltää".[37]

32. Tämän täsmennyksen jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että kun otettiin huomioon Tetran ehdottamat sitoumukset, "yrityskeskittymän epäedulliset horisontaaliset vaikutukset, joihin komissio viittaa riidanalaisessa päätöksessä, ovat vain vähäisiä ja jopa lähes olemattomia PET-pakkaamislaitteiden eri markkinoilla". Tämän perusteella se siis katsoi "komission tehneen ilmeisen arviointivirheen nojautuessaan muutetun keskittymän horisontaalisiin vaikutuksiin tukeakseen päätelmäänsä, jonka mukaan uudelle yksikölle syntyisi kyseisillä PET-markkinoilla vipuvaikutuksen kautta määräävä asema".[38]

33. Vastaavasti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että "ei ole näytetty toteen, että muutetulla yrityskeskittymällä olisi merkittäviä vertikaalisia vaikutuksia tai että ne olisivat huomattavia ainakaan kyseisillä PET-pakkaamisjärjestelmien markkinoilla". Näin ollen se katsoi, että oli "pääteltävä, että siltä osin kuin komissio nojautuu muutetun yrityskeskittymän vertikaalisiin vaikutuksiin tukeakseen päätelmäänsä, jonka mukaan uudelle yksikölle syntyisi kyseisillä PET-markkinoilla määräävä asema vipuvaikutuksen hyödyntämisen kautta, se on tehnyt ilmeisen arviointivirheen".[39]

34. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä "ilmeiset arviointivirheet", joita komissio oli tehnyt "nojautuessaan muutetun yrityskeskittymän horisontaalisiin ja vertikaalisiin vaikutuksiin tukeakseen kyseisille PET-markkinoille syntyvää määräävää asemaa koskevaa selvitystään", eivät kuitenkaan "joh[taneet] riidanalaisen päätöksen kumoa-

35 — Tuomion 83–118 kohta.

36 — "Muutetulla yrityskeskittymällä" ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkoittaa "yrityskeskittymää sellaisena kuin se on muutettuna sitoumuksilla" (81 kohta).

37 — 124 kohta.

38 — 132 kohta.

39 — 140 kohta.

miseen, koska komission esittämä konglomeraattivaikutus [olisi] sellaisenaan [voinut] riittää kyseisen päätöksen perusteluiksi". [40]

35. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkasteli tämän jälkeen "kanneperustetta, jonka mukaan konglomeraattivaikutuksia ei ole odotettavissa" ja käsitteli "vuoron perään komission perustelujen kolmea tukipilaria, jotka koskevat vipuvaikutusta, potentiaalisen kilpailun poistamista ja uuden yksikön kilpailuaseman vahvistamisen yleisiä vaikutuksia". [41]

36. Tutkiessaan aluksi ensimmäistä tukipilaria ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensin, että kuten komissio oli itsekin myöntänyt", se, että Tetra hyödyntäisi vipuvaikutusta lähinnä [päätöksessä] [42] kuvatuilla toimenpiteillä, saattaisi merkitä sen olemassa olevan määräävän aseman väärinkäyttöä, joka Tetralla on aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla". [43] Tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että komission olisi pitänyt arvioida, "onko näitä menettelytapoja koskevasta kiellosta huolimatta todennäköistä, että järjestelyssä syntyvä yksikkö menettelee näin, vai onko tällainen strategia sitä vastoin menettelytavan lainvastaisuuden ja/tai sen paljastumisriskin vuoksi epätodennäköinen. Vaikka tällaisen arvioinnin yhteydessä on asianmukaista ottaa huomioon kilpailunvastaisten menettelytapojen toteuttamista edistävät tekijät, kuten tässä tapauksessa Tetralle PET-laitteiden markkinoilla odotettavissa olevista kaupallisista eduista koituvat tekijät — — , komission on myös tutkittava, missä määrin näiden edistävien tekijöiden vaikutusta pienentää tai ne jopa poistaa kyseisten menettelytapojen lainvastaisuus, niiden paljastumisen todennäköisyys sekä yhteisön että kansallisen tason toimivaltaisten viranomaisten valvonta ja niistä mahdollisesti seuraavat rahamääräiset seuraamukset". [44]

37. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis totesi, että "komissio ei ole tehnyt riidanalaisessa päätöksessä tällaista arviointia", se katsoi, että siltä osin kuin "komission arviointi on perustunut siihen mahdollisuuteen tai edes todennäköisyyteen, että Tetra toteuttaa tällaisia toimenpiteitä aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla", tuon toimielimen tätä koskevat päätelmät oli hylättävä. [45]

38. Vastaavasti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, "että se, että kantaja on

40 — 141 kohta.

41 — 145 kohta.

42 — Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti tässä yhteydessä päätöksen sisällön tiivistäen, että "vipuvaikutus, jota hyödynnettäisiin aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoiden kautta, merkitsisi tämän lisäksi sitä, että uudella yksiköllä olisi mahdollisuus ryhtyä erilaisiin toimenpiteisiin, joilla sidottaisiin [kartonkipakkauslaitteiden] ja kulutustavaroiden myynti PET-pakkaamislaitteiden myyntiin ja turvauduttaisiin jopa pakkomyyntiin — — ensinnäkin siten, että tämä yksikkö todennäköisesti vahvistaisi saalistushinnan ['predatory pricing'], toiseksi siten, että ryhdyttäisiin hintasotaan, ja kolmanneksi siten, että annettaisiin kanta-asiakasalennuksia" (156 kohta).

43 — 158 kohta.

44 — 159 kohta.

45 — 160 kohta.

— — ehdottanut sitoumuksia, jotka liittyvät sen tulevaan käyttäytymiseen, on myös tekijä, joka komission olisi välttämättä pitänyt ottaa huomioon arvioidessaan sitä, oliko todennäköistä, että uusi yksikkö käyttäytyisi siten, että määräävän aseman syntyminen yksillä tai useammilla relevanteilla PET-laitteiden markkinoilla olisi mahdollista". Se totesi, että "riidanalaisesta päätöksestä ei kuitenkaan ilmene, että komissio olisi ottanut huomioon näiden sitoumusten vaikutukset tarkastellessaan tällaisen aseman syntymistä tulevaisuudessa vipuvaikutuksen hyödyntämisen kautta". [46]

39. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli siis, että kun oli "tutkittava, onko komissio perustanut tutkimuksensa, joka koskee todennäköisyyttä hyödyntää vipuvaikutusta — — sekä [sen] seurauksia, riittävän pitäviin todisteisiin", oli "otettava huomioon ainoastaan sellaiset menettelytavat, jotka ainakaan todennäköisesti eivät olisi lainvastaisia". [47]

40. Tämän täsmennyksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jatkoi tarkasteluaan todeten, että "komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että uudella yksiköllä olisi mahdollisuus hyödyntää vipuvaikutusta". [48] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi erityisesti, että komissio oli osoittanut "oikeudellisesti riittävällä tavalla, että PET-sektori kasvaa odotetulla tavalla, mikä mahdollistaa vipuvaikutuksen". [49]

41. Koska riidanalaisesta tuomiosta kuitenkin ilmeni, "että uuden yksikön halukkuus hyödyntää vipuvaikutusta riippuu suurelta osin PET-markkinoiden kasvun odotettavissa olevasta määrästä", ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti tarpeellisena arvioida sitä, oliko kantajan väittämällä tavalla "PET:hen pakattavien [herkkien] tuotteiden odotettavissa oleva määrä PET:hen pakattavien tuotteiden tulevaan kokonaismäärään nähden vuoteen 2005 mennessä sellainen, että tämä halukkuus on epätodennäköistä tai ainakin merkittävän vähäistä". [50]

42. Tämän tarkastelun perusteella se päätteli, "että kasvuennusteita, jotka komissio on esittänyt riidanalaisessa päätöksessä maitotuotteiden ja mehujen osalta, ei ole näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla. Tietty kasvu näissä segmenteissä on tosin todennäköinen, erityisesti kalleimman hintaluokan tuotteissa, mutta vakuuttavat todisteet tämän

46 — 161 kohta.
47 — 162 kohta.
48 — 199 kohta.
49 — 195 kohta.
50 — 201 kohta.

kasvun suuruudesta puuttuvat". [51] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että kun otettiin huomioon "se, että PET:n käyttö todennäköisesti kasvaa vuoteen 2005 mennessä, vaikkakin vähemmän selvästi kuin komissio ennustaa, ei halukkuutta hyödyntää vipuvaikutusta voida poissulkea". [52]

43. Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki seuraavaksi, "miten uusi yksikkö voisi hyödyntää vipuvaikutusta". [53] Se totesi tältä osin, että koska tarkastelu oli kohdistettu "[hyödyntämistapoihin], jotka ainakaan todennäköisesti eivät merkitsisi aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla olevan määräävän aseman väärinkäyttöä" [54] ja kun otettiin huomioon Tetran ehdottamat sitoumukset, oli "pääteltävä, että mahdollisuudet, joita uudella yksiköllä olisi vipuvaikutuksen hyödyntämiseen, olisivat melko rajalliset". [55] Tämä olisi sen vuoksi otettava huomioon arvioitaessa "seurauks[ia], joita mahdollisesta ryhtymisestä tällaisiin menettelytapoihin olisi odotettavissa". [56]

44. Tutkiessaan seuraavaksi näitä seurauksia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että olisi "erotettava PET-laitteiden eri markkinat SBM-koneiden erityisistä markkinoista". [57]

45. Ensin mainittujen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli yksityiskohtaisen markkinakohtaisen tarkastelun perusteella, että "riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä riittävän vakuuttavia todisteita sen osoittamiseksi, että aseptisten [kartonki]pakkausmarkkinoiden kautta hyödynnetyn vipuvaikutuksen avulla uudelle yksikölle syntyisi vuoteen 2005 mennessä määräävä asema suojakäsittelytekniikan, aseptisten ja ei-aseptisten täyttökoneiden, muovipullojen täyttöjärjestelmien ja lisälaitteiden markkinoilla". [58]

46. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi SBM-koneiden markkinoiden osalta niin ikään yksityiskohtaisen tarkastelun perusteella seuraavaa:

— että "riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen seikkojen perusteella komissio on siten tehnyt virheen todetessaan toisaalta, että SBM-koneet ovat suurimmaksi osaksi yleiskäyttöisiä, ja toisaalta

51 — 214 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä komissio ei ollut sitä vastoin tehnyt virhettä hedelmäaromijuomien ja tee- ja kahvijuomien kasvuarvioiden osalta (215 kohta).

52 — 216 kohta.

53 — 216 kohta.

54 — 218 kohta.

55 — 224 kohta.

56 — Ibidem.

57 — 225 kohta.

58 — 254 kohta.

erottaessaan ne toisistaan niiden loppukäytön perusteella". Lisäksi "riidanalaisessa päätöksessä ei — — esitetä riittäviä seikkoja sen perustelemiseksi, että SBM-koneiden osalta on määritetty erilliset alimarkkinat niiden loppukäytön perusteella", mistä syystä "ainoat alimarkkinat, jotka voidaan ottaa huomioon, ovat pienitehoisten ja suuritehoisten koneiden markkinat";[59]

— että "pienitehoisten SBM-koneiden osalta — — komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, että näille markkinoille todennäköisesti luotaisiin vuoteen 2005 mennessä määräävä asema vipuvaikutuksen hyödyntämisen vuoksi"[60] ja

— että "seikat, joihin komissio on nojautunut suuritehoisten SBM-koneiden markkinoiden osalta, eivät ole hyväksyttävä perustelu sen päätelmälle, jonka mukaan sekä uuden yksikön kilpailijat että pakkaustoimittajat syrjäytettäisiin vuoteen 2005 mennessä sillä, että uusi yksikkö hyödyntäisi vipuvaikutusta niihin Tetran nykyisiin asiakkaisiin [kartonki]markkinoilla, jotka aikoivat tämän ajanjakson aikana siirtyä kokonaan tai osittain PET:n käyttöön [herkkien] tuotteiden pakkaamisessa".[61]

47. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki "yleisen päätelmän vipuvaikutuksen hyödyntämisestä" ja totesi näin ollen, että "komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen nojautuessaan sen vipuvaikutuksen seurauksiin, jota uusi yksikkö hyödyntäisi luodakseen vuoteen 2005 mennessä määräävän aseman PET-pakkauslaitteiden markkinoilla, erityisesti [herkkien] tuotteiden pakkaamiseen käytettävien pieni- ja suuritehoisten SBM-koneiden markkinoilla".[62]

48. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi siis, että "koska asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa määritellyt arviointikriteerit eivät täyty komission ennustaman vipuvaikutuksen osalta, on selvitettävä, täyttyvätkö nämä edellytykset komission [kartonki]markkinoista esittämien päätelmien toisen pilarin osalta".[63]

59 — 269 kohta.
60 — 283 kohta.
61 — 306 kohta.
62 — 308 kohta.
63 — 309 kohta.

49. Tätä arviointia tehdessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti aluksi yleisesti, että komissio ei ollut "tehnyt virhettä tutkiessaan sen potentiaalisen kilpailun vähentymisen merkitystä, jonka PET-laitteiden markkinat aiheuttaisivat [kartonki] markkinoilla. Sen tehtävänä on kuitenkin osoittaa, että mikäli tällaista vähentymistä tapahtuu, se vahvistaisi Tetran määräävää asemaa kilpailijoihinsa nähden aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla". [64]

50. Tutkittuaan komission tekemät arvioinnit ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että "riidanalaisessa päätöksessä esitetyt seikat eivät osoita oikeudellisesti riittävällä tavalla, että muutetun yrityskeskittymän vaikutukset Tetran asemaan lähinnä aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla Sidelin poistuessa potentiaalisten kilpailijoiden joukosta olisivat sellaisia, että asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa määritellyt arviointikriteerit täyttyisivät". Sen mielestä nimittäin "ei ole näytetty toteen, että uuden yksikön asema [kartonki]markkinoilla oleviin kilpailijoihin nähden vahvistuisi". [65]

51. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutki lopuksi komission perustelujen "kolmannen pilarin", joka koski uuden yksikön kilpailuaseman vahvistumisen yleisiä vaikutuksia [herkkien] tuotteiden pakkaamisen sektorilla, ja totesi ainoastaan, että "näitä ilmoitetun järjestelyn vaikutuksia ei — — voida tarkastella erillään siitä tutkimuksesta, joka riidanalaisessa päätöksessä on tehty komission päätelmien kahdesta ensimmäisestä pilarista. Koska näitä kahta pilaria koskevaan tutkimukseen liittyy ilmeisiä arviointivirheitä — — , myös kolmas pilari on hylättävä, ilman että sitä tarvitsisi tutkia yksityiskohtaisesti". [66]

52. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että "riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta — — , että muutetulla yrityskeskittymällä olisi merkittäviä kilpailunvastaisia konglomeraattivaikutuksia". Sen mielestä oli siis "pääteltävä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen kieltäessään muutetun yrityskeskittymän riidanalaisessa päätöksessä odotettavissa olevista konglomeraattivaikutuksista esitettyjen seikkojen perusteella". [67]

53. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki "yleisen päätelmän" kanteesta todeten, että "kanneperusteet, jotka koskevat kilpailunvastaisten horisontaalisten, vertikaalisten

64 — 323 kohta.
65 — 333 kohta.
66 — 335 kohta.
67 — 336 kohta.

ja konglomeraattivaikutusten puuttumista on todettava perustelluiksi ilman että muiden kanneperusteiden tutkiminen olisi tarpeen" ja että "tästä syystä riidanalainen päätös on kumottava". [68]

Muutoksenhaku ja oikeudenkäynti yhteisöjen tuomioistuimessa

54. Komissio on yhteisöjen tuomioistuimeen 8.1.2003 jättämällään valituskirjelmällä vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoamista. Tetra on luonnollisesti vastustanut vaatimusta ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 115 artiklassa tarkoitetun vastineen.

55. Vastineessaan Tetra on vaatinut valituksen hylkäämistä, minkä lisäksi se on vaatinut — työjärjestyksen 45 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna asian selvittämistoimena — valituskirjelmän ranskankielisen käännöksen toimittamista (valituskirjelmän alkuperäinen kieli on englanti, joka oli oikeudenkäyntikielenä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja siten myös yhteisöjen tuomioistuimessa). Yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi kuitenkin tämän asian selvittämistoimea koskeneen vaatimuksen 24.7.2003 antamallaan määräyksellä.

68 — 337 ja 338 kohta.

56. Komissio on yhteisöjen tuomioistuimen presidentin työjärjestyksen 117 artiklan nojalla antamalla luvalla esittänyt vastauskirjelmän, johon Tetra on antanut oman vastauskirjelmänsä. Lisäksi asianosaiset ovat vastanneet kirjallisesti yhteisöjen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, ja niitä on kuultu 27.1.2004 pidetyssä istunnossa.

III Oikeudellinen arviointi

57. Komissio esittää valituksensa tueksi viisi valitusperustetta, jotka koskevat

i) oikeudellista virhettä, joka liittyy vaadittuun näytön tasoon ja tuomioistuinvalvonnan kattavuuteen;

ii) oikeudellista virhettä ja erityisesti keskittymäasetuksen 2 artiklan ja 8 artiklan 2 kohdan rikkomista sillä, että komissio on velvoitettu ottamaan huomioon tiettyjen menettelytapojen lainvastaisuus ja ottamaan huomioon pelkästään kilpailukäyttäytymistä koskevat sitoumukset;

iii) oikeudellista virhettä, joka liittyy siihen, että tuomiossa ei ole vahvistettu erillisten SBM-koneiden loppukäytön perusteella määritettyjen markkinoiden olemassaoloa;

iv) asetuksen 2 artiklan rikkomista, tosiseikkojen vääristämistä ja komission perustelujen huomiotta jättämistä, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole vahvistanut komission päätelmää, jonka mukaan Tetran määräävä asema kartonkialalla vahvistuisi;

v) oikeudellista virhettä, joka liittyy siihen, että tuomiossa ei ole vahvistettu komission päätelmää, jonka mukaan Tetralle syntyisi määräävä asema SBM-koneiden markkinoilla.

58. Esitän ensin muutamia lyhyitä yleisiä näkemyksiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioista tehtävien valitusten tutkittavaksi ottamisesta ja tutkin sen jälkeen valitusperusteet samassa järjestyksessä kuin komissio on ne esittänyt.

Yleisiä näkemyksiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioista tehtävien valitusten tutkittavaksi ottamisesta

59. Koska Tetra katsoo, että suuri osa komission valitusperusteista pitäisi jättää tutkimatta, ennen kyseisten perusteiden tutkimista on muistutettava lyhyesti siitä, että EY 225 artiklan ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioihin voidaan hakea muutosta "vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin".

60. Tästä seuraa vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, että ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on "toimivaltainen toisaalta määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston asiallinen epätarkkuus käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, yhteisöjen tuomioistuin on perustamissopimuksen 168 a artiklan [josta on tullut EY 225 artikla] nojalla toimivaltainen pelkästään harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin johtopäätöksiin kohdistuvaa valvontaa — — . Yhteisöjen tuomioistuimella ei siten ole toimivaltaa määrittää asian tosiseikastoa eikä periaatteessa myöskään tarkastaa sitä näyttöä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin, kun tämä näyttö on saatu asianmukaisesti ja todistustaakkaa ja näytön esittämistä koskevia yleisiä oikeusperiaatteita ja menettelysääntöjä on noudatettu, ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on nimittäin ar-

vioida sille esitetyn selvityksen merkitystä — — Lukuun ottamatta sitä tapausta, että oikeudelle toimitettu aineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sen luonteinen oikeuskysymys, että se sellaisenaan kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin". [69]

61. Yhteisöjen tuomioistuin voi siten tutkia valitusperusteet vain tässä vakiintuneessa oikeuskäytännössä esitetyissä rajoissa.

Valitusperuste, joka koskee vaadittua näytön tasoa ja tuomioistuinvalvonnan kattavuutta

62. Komissio arvostelee ensimmäisessä valitusperusteessaan, joka jakaantuu pääasiallisesti kahteen osaan, ensinnäkin yleisellä tasolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomioistuinvalvonnan kattavuutta sekä näytön tasoa, jota se on edellyttänyt yrityskeskittymän kieltämiseksi, ja esittää toiseksi "konkreettisen esimerkin" ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemistä virheistä arvostellen valvontaa, jota tämä on harjoittanut PET:n odotettavissa olevaa kasvua koskeneiden komission arvioiden osalta. Asian selkeyttämiseksi näitä kahta seikkaa tarkastellaan jäljempänä erikseen.

a) Komission esittämä yleinen arvostelu

63. Komission esittämä yleinen arvostelu koskee ensinnäkin sen tuomioistuinvalvonnan kattavuutta, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kohdistanut riidanalaisessa päätöksessä tehtyihin monitahoisiin taloudellisiin arviointeihin.

64. Komissio arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta erityisesti siitä, että tämä ei ole tyytynyt valvomaan sitä, onko komissio tehnyt "ilmeisen arviointivirheen", ja siten selvittämään, olivatko tosiseikat, joihin sen arviointi perustui, paikkansapitäviä, olivatko sen näistä tosiseikoista tekemät päätelmät sellaisia, että ne eivät olleet ilmeisen virheellisiä tai epäjohdonmukaisia, ja oliko kaikki olennaiset tekijät otettu huomioon.

65. Komissio katsoo, että sen sijaan että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tyytynyt selvittämään nämä seikat, se on harjoittanut huomattavasti pidemmälle menevää valvontaa ryhtyessään selvittämään, perustuivatko komission vaatimukset "vakuuttaviin" todisteisiin tai seikkoihin. [70] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siten virheellisesti harjoittanut sellaista valvontaa, jolla komissio on kirjaimellisesti velvoitettu "vakuuttamaan se" omien päätelmiensä oikeellisuudesta, ja siten kyseiselle

69 — Asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3111, 21 ja 22 kohta). Ks. vastaavasti mm. asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994 (Kok. 1994, s. I-667, 42 ja 43 kohta) ja asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998 (Kok. 1998, s. I-3175, 26 kohta).

70 — Tämä alaviite koskee yksinomaan ratkaisuehdotuksen italiankielistä versiota.

tuomioistuimelle on annettu mahdollisuus puuttua kysymysten asiasisältöön ja korvata komission näkemys omalla näkemyksellään. Komissio katsoo lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tässä tapauksessa harjoittanut ankarampaa valvontaa kuin yhteisöjen tuomioistuin asiassa Kali & Salz antamassaan tuomiossa,[71] joka sekin koski yrityskeskittymiä ja jossa yhteisöjen tuomioistuin selvitti ainoastaan sen, perustuivatko komission päätelmät "riittävän merkitykselliseen ja pitävään näyttöön" (tuomion englanninkielisessä versiossa, johon komission valituksessa viitataan, yhteisöjen tuomioistuin käyttää ilmaisua "sufficiently cogent and consistent body of evidence").[72]

66. Komissio arvostelee tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on katsonut, että koska "odotettavissa oleva määräävä markkina-asema konkretisoituisi vasta tietyn ajan jälkeen", "sitä koskevan [komission] ennusteen on oltava *erityisen uskottava*, tämän kuitenkaan vaikuttamatta komission harkintavaltaan".[73] Tämä näkemys kaventaa näet liiallisesti harkintavaltaa, joka komissiolla on käytettävissään, kun se tekee monitahoisia taloudellisia arviointeja, koska se pakotetaan nojautumaan yksinomaan tietoihin ja seikkoihin, joille on olemassa yksi ainoa, varma tulkinta.

67. Komissio arvostelee lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on katsonut, että jotta konglomeraattityyppinen yrityskeskittymä voitaisiin kieltää, komission pitäisi nojautua sellaisiin seikkoihin, jotka osoittavat, että keskittymällä olisi *"kaiken todennäköisyyden mukaan"* ennakoitavissa olevia kilpailunvastaisia vaikutuksia.[74] Tällä tavoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättää kuitenkin hyvin vähän mahdollisuuksia kieltää tämän tyyppiset yrityskeskittymät ja ottaa käyttöön näytön tason, joka vaihtelee sen mukaan, ovatko kyseessä kieltopäätökset vai hyväksymispäätökset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta on sen vuoksi asetuksen N:o 4064/89 2 artiklan 2 ja 3 kohdan vastainen, sillä niissä säädetään täysin symmetrisistä oikeudellisista edellytyksistä, joita sovelletaan julistettaessa yrityskeskittymät yhteismarkkinoille soveltuviksi tai soveltumattomiksi.[75]

68. Tetra vastaa arvosteluun vedoten lähinnä siihen, että komission perustelut eivät ole vakuuttavia, koska niissä keskitytään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttämän terminologian merkitysopilliseen tutkimukseen sen sijaan että niissä tutkittaisiin konkreettisesti, millaista tuomioistuinvalvontaa se on harjoittanut. Tetra katsoo joka tapauksessa, että komission arvostelua ei voida hyväksyä, koska vaikka ensimmäisen

71 — Yhdistetyt asiat C-68/94 ja C-30/95, Ranska ym. v. komissio, ns. Kali & Salz -tapaus, tuomio 31.3.1998 (Kok. 1998, s. I-1375).

72 — 228 kohta.

73 — Valituksenalaisen tuomion 162 kohta; kursivointi tässä.

74 — Valituksenalaisen tuomion 153 kohta; kursivointi tässä.

75 — Kuten edellä on todettu, kyseisessä artiklassa säädetään seuraavaa: yhtäältä siitä, että "keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jollei sillä luoda tai vahvisteta sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy" (2 kohta) ja toisaalta siitä, että "keskittymä julistetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, jos sillä luodaan sellainen määräävä asema tai vahvistetaan sellaista määräävää asemaa, jonka seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy" (3 kohta).

oikeusasteen tuomioistuimen käyttämien ilmaisujen eri kieliversiot otettaisiin huomioon, ne eivät poikkeaisi oleellisesti ilmaisuista, joita yhteisöjen tuomioistuin on käyttänyt asiassa Kali & Salz antamassaan tuomiossa ja komissio itse päätöksissään.

69. Tetra katsoo lisäksi, että käytetyistä ilmaisuista riippumatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on olennaisilta osin kunnioittanut harkintavaltaa, joka komissiolla on käytettävissään, kun se tekee monitahoisia taloudellisia arviointeja. Samalla tavoin kuin yhteisöjen tuomioistuin on menetellyt asiassa Kali & Salz antamassaan tuomiossa, se on ainoastaan selvittänyt, oliko komissio täyttänyt todistustaakkansa yrityskeskittymäasetuksen 2 artiklan 3 kohdassa asetettujen edellytysten osalta.

70. Tetra väittää seuraavaksi kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjen edellytysten täydellistä symmetrisyyttä koskevan komission perustelun osalta, että mikäli komissio ei onnistu osoittamaan 2 artiklan 3 kohdan edellytysten täyttymistä, sen on hyväksyttävä yrityskeskittymä, ilman että lisäksi olisi tarpeen näyttää toteen, että nämä edellytykset eivät täyty. Mikäli näet näin ei olisi, asianomaisille yrityksille asetettaisiin perusteettomasti velvoite näyttää toteen, että ilmoitettu toimenpide ei ole yhteismarkkinoille soveltumaton.

71. Olen puolestani Tetran kanssa samaa mieltä siitä, että yhteisöjen tuomioistuin ei voi tyytyä puhtaasti muodolliseen, kielelliseen tai sanamuotoon perustuvaan arviointiin ratkaistessaan sitä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen soveltamalla liian ankaraa tuomioistuinvalvontaa tai vaatimalla yrityskeskittymät kieltäviltä päätöksiltä liian korkeaa näytön tasoa. Katson sitä vastoin, että yhteisöjen tuomioistuimen on nähtävä ongelman ydin ja arvioitava konkreettisesti, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muodollisista seikoista riippumatta tosiasiallisesti harjoittanut sovellettavien yhteisön oikeussääntöjen vastaista valvontaa, joka on ristiriidassa perustamissopimuksessa sille uskotun erityistehtävän kanssa.

72. Tätä arviointia tehtäessä on ennen kaikkea otettava huomioon, että asetuksessa N:o 4064/89 yksilöidyn järjestelmän perusteella komission on kiellettävä yrityskeskittymä — olipa se minkä tyyppinen hyvänsä — kun se tekee sen päätelmän, että sillä luodaan määräävä asema tai vahvistetaan sitä, mistä seuraa, että tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy (asetuksen 2 artiklan 3 kohta).

73. On kuitenkin ilmeistä, että tällaisen määräävän aseman luomista tai vahvistumista koskeva komission arviointi ei sisällä

pelkkää tiettyjen edellytysten olemassaoloon tai puuttumiseen liittyvien tosiseikkojen paikkansapitävyyden varmistamista. Tämän varmistamisen lisäksi tähän ratkaisuun sisältyy näet monitahoinen tekninen arviointi, joka ei perustu täsmällisten tieteellisten sääntöjen soveltamiseen, vaan harkinnanvaraisten, kuten taloudellisten, perusteiden ja periaatteiden soveltamiseen. Komission on erityisesti tehtävä monimutkainen ennuste yrityskeskittymän vaikutuksista asianomaisten markkinoiden rakenteeseen ja kilpailun kehitykseen ja otettava huomioon useita jatkuvasti muuttuvia tekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa kysynnän ja tarjonnan tulevaan kehitykseen asianomaisilla markkinoilla.

74. Ei siis voida vaatia, että komissio osoittaisi yrityskeskittymän kieltäessään ehdottomalla varmuudella sen, että sillä luotaisiin määräävä asema tai vahvistettaisiin sitä, minkä seurauksena tehokas kilpailu yhteismarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla olennaisesti estyy. Tätä varten on sitä vastoin mielestäni riittävää, että komissio vakuuttuu perusteellisen ja tarkan tutkimuksen kuluessa koottujen yhtäpitävien seikkojen perusteella ja teknistä asiantuntemustaan käyttäen siitä, että ilmoitettu järjestely johtaisi *hyvin todennäköisesti* tällaisen määräävän aseman syntymiseen tai vahvistumiseen. Silloin kun komissio ei vakuutu asiasta tällä tavoin, sen pitäisi sen sijaan hyväksyä toimenpide.

75. Toisin kuin komissio on katsonut, uskon, että tällaisen testin soveltaminen ei ole ristiriidassa sen kanssa, että asetuksen 2 artiklan 2 ja 3 kohdan oikeudelliset edellytykset ovat täysin symmetrisiä, kun kyseessä on yrityskeskittymien julistaminen yhteismarkkinoille soveltuviksi tai soveltumattomiksi.

76. Katson näet, että näiden edellytysten symmetrisyys ei voi olla ehdotonta, koska niiden tapausten, joissa ilmoitetuilla järjestelyillä hyvin todennäköisesti luotaisiin 2 artiklassa tarkoitettu määräävä asema tai vahvistettaisiin sitä, ja niiden tapausten, joissa kyseisillä järjestelyillä hyvin todennäköisesti ei luotaisi tai vahvistettaisi tällaista asemaa, välillä on ns. "harmaa vyöhyke" eli vyöhyke, johon kuuluvat tapaukset, joiden osalta on erityisen vaikeaa ennustaa ilmoitettujen järjestelyjen vaikutuksia eikä ole siten mahdollista vakuuttua selkeästi ja varmasti siitä, että määräävän aseman syntymisen tai vahvistumisen todennäköisyys olisi merkittävästi suurempi tai pienempi kuin määräävän aseman syntymättä tai vahvistumatta jäämisen todennäköisyys. Asetuksen N:o 4064/89 järjestelmässä on siten välttämättä säädettävä perusteesta, jolla ratkaistaan tällaiset tapaukset, joissa arviointi aiheuttaa epätietoisuutta tai hankaluuksia.

77. Uskon siis, että tällaisissa tapauksissa oikeampi ratkaisu on ilman muuta ilmoitettujen järjestelyjen hyväksyminen.

78. Samansuuntainen on mielestäni asetuksen 10 artiklan 6 kohta, jossa säädetään, että jos komissio ei ole tehnyt määräajassa päätöstä sille ilmoitetusta keskittymästä, keskittymää "pidetään yhteismarkkinoille soveltuvaksi julistettuna".

79. Kun yhteisön lainsäätäjä on vahvistanut, että keskittymä on katsottava hyväksytyksi, jos komissio ei ole antanut ratkaisuaan määräajassa, se näyttää näet katsoneen, että silloin kun tällaisen järjestelyn soveltuvuudesta tai soveltumattomuudesta yhteismarkkinoille vallitsee epävarmuutta, keskittymän toteuttamista suunnittelevien yritysten etu on asetettava etusijalle. Tällaisissa tapauksissa on toisin sanoen pidetty parempana ottaa se riski, että yhteismarkkinoille soveltumaton keskittymä hyväksytään, kuin kieltää yhteismarkkinoille soveltuva keskittymä ja rajoittaa siten perusteettomasti osapuolten vapautta harjoittaa taloudellista toimintaa.

80. Samaa sääntöä on mielestäni sovellettava niihin tilanteisiin, jotka kuuluvat edellä mainittuun "harmaaseen alueeseen", johon myös liittyy huomattavaa epävarmuutta siitä, ovatko ilmoitetut järjestelyt yhteismarkkinoille soveltuvia vai soveltumattomia.

81. Se, että ilmoitetut keskittymät tällaisissa tapauksissa hyväksytään, on mielestäni perusteltua myös sen vuoksi, että mikäli keskittymä johtaisi asetuksen 2 artiklassa tarkoitetun määräävän aseman syntymiseen tai vahvistumiseen, komissio ja kansalliset toimivaltaiset viranomaiset kykenisivät ainakin rajoittamaan kilpailun vääristymiä käyttämällä jälkikäteen perustamissopimuksen 86 artiklalla niille annettuja valtuuksia.

82. Kun komission tehtävänä olevia arviointeja on tällä tavoin täsmennetty, on käsiteltävä seuraavaksi tuomioistuinvalvonnan rajoihin liittyvää ongelmaa.

83. Totean tältä osin aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön tuomioistuinten valvoessa komission harkintavallan käyttöä monitahoisissa taloudellisissa kysymyksenasetteluissa tämä valvonta kohdistuu välttämättä ainoastaan siihen, että menettelyä ja perusteluvelvollisuutta koskevia sääntöjä on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, että näitä tosi-

seikkoja ei ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin. [76]

84. Edellä mainitussa asiassa Kali & Salz antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt erityisesti asetuksen N:o 4064/89 osalta, että "asetuksen aineellisissa säännöksissä ja erityisesti sen 2 artiklassa komissiolle annetaan tiettyä harkintavaltaa erityisesti taloudellisten seikkojen arvioinnissa. Tämän harkintavallan käytön tuomioistuinvalvonnassa, jolla on olennainen merkitys keskittymien valvontaa koskevien säännösten täsmentämisessä, on otettava huomioon se harkintavalta, joka liittyy keskittymien valvontajärjestelmään kuuluviin taloudellisluonteisiin oikeussäännöksiin". [77]

85. Tästä oikeuskäytännöstä ilmenee siten, että sen lisäksi, että yhteisön tuomioistuinten on tietenkin valvottava oikeussääntöjen ja erityisesti menettelyyn ja perusteluvelvollisuuteen liittyvien oikeussääntöjen noudattamista, niiden valvonta vaihtelee sen mukaan, onko kyseessä komission tosiseikkoja koskevien toteamusten vai taloudellisten arviointien paikkansapitävyys.

86. Tosiseikkoja koskevien toteamusten osalta valvonta on selvästi tiiviimpää, koska on selvitettävä objektiivisella tavalla tiettyjen osatekijöiden aineellinen paikkansapitävyys ja tehtyjen päätelmien oikeellisuus, jotta voitaisiin ratkaista, voidaanko tiettyjen tunnettujen tosiseikkojen perusteella osoittaa muiden varmistettavien seikkojen olemassaolo. Komission tekemien monitahoisten taloudellisten arviointien osalta yhteisön tuomioistuinten valvonta on sitä vastoin väistämättä rajoitetumpaa, koska niiden on kunnioitettava tällaisiin arviointeihin liittyvää laajaa harkintavaltaa, eivätkä ne voi korvata omalla näkemyksellään sen toimielimen näkemystä, jolle arviointien tekeminen institutionaalisesti kuuluu.

87. Se, että komissiolla on laaja harkintavalta, kun se arvioi keskittymän soveltuvuutta tai soveltumattomuutta yhteismarkkinoille, ei kuitenkaan tietenkään merkitse sitä, että sen ei tarvitsisi perustaa vakuuttuneisuuttaan yhtäpitäviin tietoihin, jotka se on kerännyt perusteellisen ja huolellisen tutkintavaiheen kuluessa, ja että sen ei tarvitsisi perustella huolellisesti päätöstään siten, että siitä ilmenevät loogisesti etenevät ratkaisun eri vaiheet. Komissio on lisäksi valituskirjelmässään itse myöntänyt, että sillä on velvollisuus tutkia huolellisesti relevantit markkinat; perustaa arviointinsa seikkoihin, jotka ilmentävät tosiseikkoja, jotka eivät ole selvästi merkityksettömiä ja jotka tukevat niistä tehtäviä päätelmiä, sekä johdonmukaiseen päättelyyn; ja ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät.

76 — Yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok. 2004, s. I-123, 279 kohta). Ks. vastaavasti mm. asia 42/84, Remia ym. v. komissio, tuomio 11.7.1985 (Kok. 1985, s. 2545, Kok. Ep. VIII, s. 287, 34 kohta) ja yhdistetyt asiat 142/84 ja 156/84, BAT ja Reynolds v. komissio, tuomio 17.11.1987 (Kok. 1987, s. 4487, Kok. Ep. IX, s. 249, 62 kohta).

77 — Em. tuomion 223 ja 224 kohta.

88. Kuten myös yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Kali & Salz antamassaan tuomiossa noudattamasta lähestymistavasta ilmenee, nämä komission velvollisuudet antavat siis mahdollisuuden siihen, että yhteisön tuomioistuimet kykenevät harjoittamaan valvontaansa asianmukaisella tavalla. Ilman että ne käsittelisivät komission tekemien arviointien asiasisältöä, ne voivat erityisesti selvittää, ovatko arviointien perustana olevat tosiseikat paikkansapitäviä ja ovatko tosiseikoista tehdyt päätelmät oikeita; [78] onko komissio tehnyt perusteellisen ja huolellisen tutkimuksen ja erityisesti onko se tutkinut huolellisesti ja ottanut riittävällä tavalla huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät; [79] ja onko päättelyn niissä eri vaiheissa, jotka komissio on käynyt läpi tehdessään keskittymän soveltuvuutta tai soveltumattomuutta yhteismarkkinoille koskevat päätelmänsä, noudatettu loogisuuden, johdonmukaisuuden ja yhtäpitävyyden vaatimuksia. [80]

89. Komission ja yhteisön tuomioistuinten toimivallan jakoa koskevissa säännöissä, jotka ovat yhteisön institutionaalisen järjestelmän perustana, ei sallita kuitenkaan sitä, että nämä tuomioistuimet menevät tämän pidemmälle, eikä varsinkaan sitä — kuten juuri todettiin — että ne puuttuvat komission tekemiin monitahoisiin taloudellisiin arviointeihin ja korvaavat komission näkemyksen omallaan.

90. Tämän yleisen täsmennyksen jälkeen on seuraavaksi arvioitava konkreettisesti sitä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin todellisuudessa tehnyt oikeudellisen virheen soveltamalla liian ankaraa tuomioistuinvalvontaa tai vaatimalla liian korkeaa näytön tasoa yrityskeskittymän kieltäviltä päätöksiltä (ks. edellä 71 kohta).

b) "Konkreettinen esimerkki" ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemistä virheistä

91. Edellä mainitun yleisluonteisen arvostelun jälkeen komissio esittää ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa "konkreettisen esimerkin" ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemistä virheistä. Sen lisäksi, että komissio riitauttaa valituksenalaisen tuomion sellaiset eri kohdat, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ylittänyt tuomioistuinvalvonnan rajat, se esittää tässä valitusperusteen osassa tiivistetysti muita väitteitä, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen omien arviointiensa yhteydessä tekemiä erilaisia virheitä.

78 — Tämän tyyppistä on esimerkiksi valvonta, jota on harjoitettu em. asiassa Kali & Salz annetun tuomion 229–231 ja 245 kohdassa.

79 — Tämän tyyppinen valvonta on em. asiassa Kali & Salz annetun tuomion 241 kohdan viimeisessä virkkeessä esitetyn toteamuksen perustana.

80 — Tämän tyyppistä näyttäisi olevan esimerkiksi valvonta, jota yhteisöjen tuomioistuin on harjoittanut em. asiassa Kali & Salz annetun tuomion 228, 239, 241 (viimeistä virkettä lukuun ottamatta), 246 ja 247 kohdassa esittämissään arvioinneissa.

92. Komissio katsoo ensimmäisessä väitteessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ylittäneen tuomioistuinvalvonnan rajat hylätessään sen päätelmän siitä, että PET:n odotettavissa oleva kasvu iskukuumennetun maidon (UHT) pakkauksissa olisi 1 prosenttia kyseisellä markkinasegmentillä. Komissio arvioi erityisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sääntöjenvastaisesti ja perusteettomasti hylännyt sen tekemän päätelmän todeten ainoastaan, ettei voitu "katsoa, että PET:n käyttö varsinaisesti kasvaisi iskukuumennetun maidon osalta eikä näin ollen maitotuotteiden markkinoiden toisen puoliskon osalta" (tuomion englanninkielisessä versiossa, johon komission valituksessa viitataan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannanotto on vieläkin selvempi: "The Court finds that the use of PET will not actually increase for UHT milk and, consequently, for approximately half of the LDP market"). [81]

93. Väite vaikuttaa mielestäni paikkansapitävältä. Olen näet komission kanssa samaa mieltä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tällä lyhyellä toteamuksella (varsinkin kun otetaan tuomion oikeudenkäyntikielen mukainen sanamuoto huomioon) virheellisesti korvannut komission näkemyksen omallaan esittäen oman erilaisen ennusteensa markkinoiden tulevasta kehityksestä.

94. Toisin kuin Tetra väittää, tähän ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lyhyeen toteamukseen ei sisälly mitään arvostelua, joka kohdistuisi komission käytettävissä olleiden tietojen perusteella tekemän päättelyn loogisuuteen, johdonmukaisuuteen tai yhtäpitävyyteen. Tämä toteamus osoittaa sitä vastoin selvästi sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ottanut välittömästi huomioon kyseiset seikat ja tehnyt niistä selvän päätelmänsä, jonka mukaan PET:n käyttö UHT-maidon pakkauksissa ja näin ollen maitotuotteiden markkinoiden toisen puoliskon osalta ei olisi todellisuudessa kasvanut. Näin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis selvästi ylittänyt oman tuomioistuinvalvontansa rajat (ks. edellä 82–89 kohta).

95. Myös arvostelu, jota komissio on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisusta, joka koskee sen ennusteita PET:n kasvusta tuoreen maidon pakkauksissa (10–15 prosenttiin) sekä aromatisoidun maidon ja maitopohjaisten juomien pakkauksissa (25 prosenttiin), on mielestäni perusteltua.

96. Tässä yhteydessä olen komission kanssa yhtä mieltä ensinnäkin siitä, että päätelmään, jonka mukaan "kasvuennusteet, jotka se on ottanut huomioon — — , eivät — — ole kovin vakuuttavia" [82] liittyy puutteellinen tai

81 — Tuomion 211 kohta.

82 — 212 kohta.

virheellinen asiaan vaikuttavien osatekijöiden arviointi, eikä sitä ole ainakaan perusteltu riittävällä tavalla.

97. Kuten komissio on perustellusti huomauttanut, tätä päätelmää perustellessaan

i) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole edes maininnut komission tekemää laajaa markkinatutkimusta, josta ilmeni, että alan toimijat ennustivat vielä suurempia kasvulukuja kuin ne, jotka komissio oli lopuksi ottanut huomioon.[83] Tältä osin on ilmeistä, että toisin kuin Tetra on väittänyt, pelkästään se seikka, että komissio on valinnut maltillisemmat ennusteet, ei voi missään tapauksessa olla hyväksyttävä peruste sille, että yhtä osatekijöistä, jonka se on ottanut huomioon omaa päätelmäänsä tehdessään, ei ole arvioitu;

ii) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin näyttää ottaneen yhden päätöksessä tarkastelluista (ja sen pyynnöstä asiakirja-aineistoon otetuista)[84] tutkimuksista sisällöltään vääristyneellä tavalla huomioon, kun se on tutkiessaan PET:n odotettavissa olevaa kasvua todennut, että "aseptisen pakkaamisen osalta Warrick-tutkimuksessa arvioidaan, että kasvu on aromatisoidun maidon osalta hyvin vähäistä eli 1 prosenttia ja että muissa maitopohjaisissa juomissa tapahtuu taantumaa".[85] Tämän kohdan perusteella näyttäisi näet siltä, että Warrick-tutkimuksen ennusteissa viitattiin PET:n kasvuun aromatisoidun maidon ja muiden maitopohjaisten juomien pakkauksissa, kun asiakirjaa lukiessa ilmenee selvästi (eikä Tetrakaan ole tätä kiistänyt), että kyseiset ennusteet liittyivät vain kyseisten tuotteiden määrään pakattuina käytetystä materiaalista riippumatta;

iii) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole esittänyt vakavaa arvostelua komission päätelmistä vaan on huomauttanut vain seuraavaa: että "PCI-tutkimuksessa, joka on ainoa maitotuotteiden markkinoihin keskittyvä riippumaton tutkimus, ennustetaan kasvua, jonka seurauksena PET:n käyttö saavuttaisi 9,2 prosentin markkinaosuuden aromatisoimattoman tuoreen maidon segmentissä vuonna 2005" (eli prosenttiluvun, joka ei ole kaukana komission ennusteesta); että "aseptisen pakkaami-

83 — Päätöksen 142 perustelukappaleessa täsmennettiin tältä osin seuraavaa: "Markkinatoimijat odottivat yleisesti ottaen PET:n käytön merkittävää kasvua lyhyellä aikavälillä 'herkissä' tuotteissa. Niistä toimijoista, jotka pystyivät arvioimaan PET:hen vuoteen 2005 mennessä pakattavien 'herkkien' tuotteiden osuuden, komissio havaitsi, että PET:n osuuden arvioitiin olevan keskimäärin noin 40 prosenttia maidon, 30 prosenttia mehun, 40 prosenttia hedelmänmakuisten juomien ja yli 50 prosenttia jääteen pakkaamisessa".

84 — Ks. tältä osin valituksenalaisen tuomion 75 ja 76 kohta.

85 — 212 kohta.

sen osalta Warrick-tutkimuksessa arvioidaan, että kasvu on aromatisoidun maidon osalta hyvin vähäistä eli 1 prosenttia ja että muissa maitopohjaisissa juomissa tapahtuu taantumaa" (tämä on jo edellä todettu harhaanjohtavaksi, koska kyseisissä ennusteissa ei viitattu PET:n kasvuun), "kun Pictet-tutkimuksessa ei puolestaan esitetä erityisiä arvioita maitotuotteiden osalta" ja että "PCI-tutkimus on ainoa seikka, joka saattaa mahdollisesti tukea sen ennustetta, jonka mukaan PET:n markkinaosuus olisi 25 prosenttia muiden maitopohjaisten juomien — — segmentissä" (prosenttiluku, joka vastaa täysin komission esittämää).[86] Kuten voidaan helposti todeta, tällaiset "puolueettomiin" tutkimuksiin[87] liittyvät tiivistetyt huomautukset eivät ole riittävän kuvaavia, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mielestä komission ennusteet eivät olleet "kovin vakuuttavia", varsinkin kun muistetaan, että nämä ennusteet — jotka perustuivat useisiin osatekijöihin — olivat jo maltillisempia kuin ennusteet, jotka perustuivat komission tekemään markkinatutkimukseen.

98. Riittämättömästi perustellulta vaikuttaa mielestäni myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamus, jonka mukaan "yleisemmällä tasolla riidanalaisessa päätöksessä ei selvitetä riittävästi sitä, miten PET voisi ohittaa [PE-HD]:n [kartongin] tärkeimpänä kilpailevana materiaalina, erityisesti tuoreen maidon pakkausten tärkeällä sektorilla vuoteen 2005 mennessä".[88]

99. Kuten komissio on perustellusti korostanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näet tehnyt tämän päätelmän arvostelematta millään tavoin komission — markkinatutkimuksensa tulosten ja riippumattomista tutkimuksista saatujen viitteiden perusteella — PET:n kilpailueduista PE-HD:hen nähden tekemiä arviointeja ja jopa mainitsematta niitä.[89]

100. Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut erikseen tuoreen maidon pakkaamiseen, herättää epäilyksen siitä, että se ei ole ottanut lainkaan huomioon kyseisiä arviointeja, koska riidanalaisesta päätöksestä ilmeni, että tämä tuote oli yksi niistä, joiden yhteydessä PET:n kilpailuedut PE-HD:hen nähden olivat suurimmat. Päätöksessä oli näet selvästi todettu, että "komission markkinatutkimus vahvisti PCI:n väitteen, jonka mukaan PET:llä on markkinointietuja [PE-HD]:hen verrattuna, erityisesti näkyvyyden kannalta",[90] ja tämä

86 — Lainaukset ovat edelleen tuomion 212 kohdasta.

87 — Riippumattomilla tutkimuksilla tarkoitetaan tutkimuksia, joita ei ole tehty Tetran toimeksiannosta.

88 — 212 kohta.

89 — Ks. erityisesti päätöksen 80, 95–97 ja 101–102 perustelukappale.

90 — Päätöksen 97 perustelukappale.

päti erityisesti tuoreen maidon kaltaisiin tuotteisiin, joille valosulku ei ollut tarpeen. [91] Kuten komissio on huomauttanut, näiden arviointien huomiotta jättämisen vahvistaa lisäksi se tuomion osa, joka koskee vipuvaikutuksen mahdollisia seurauksia ja jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on komission arvioinnit omillaan virheellisesti korvaten todennut lyhyesti, "että tuore maito ei — — ole sellainen tuote, jonka yhteydessä PET:n tarjoamilla markkinoinnillisilla eduilla olisi erityistä merkitystä". [92]

101. Lisättäköön vielä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmää päätöksen perusteluista ei voida perustella pätevästi myöhemmällä toteamuksella, jonka mukaan "komissio [ei] kiistä sen kokonaisluvun 17,3 prosenttia, joka [Canadeanin] tutkimuksessa on esitetty [PE-HD]:n käytöstä maitotuotteissa vuonna 2000 — — , eikä ennusteen, jonka mukaan tämä luku saattaisi olla 19,5 prosenttia vuoteen 2005 mennessä — — paikkansapitävyyttä". [93]

102. Olen näet komission kanssa samaa mieltä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut (Tetran toimeksiannosta tehtyyn) Canadeanin tutkimukseen ottamatta huomioon sitä, että komissio oli selvittänyt, että se ei pitänyt kyseisessä tutkimuksessa tehtyjä ennusteita yleisesti luotettavina. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi sen sijaan pitänyt ottaa huomioon komission arvostelu, jonka mukaan kyseisessä tutkimuksessa oli ensinnäkin virheellisesti käytetty "mallia, jossa aiempaa kasvua pidetään tulevan kasvun indikaattorina ja jossa sivuutetaan tekniikan tuleva kehitys etenkin sulkutekniikan osalta", ja toisaalta komissio oli katsonut, että "koska tuotteiden pakkaamista PET:hen koskevan päätöksen sanotaan olevan asiakaslähtöinen, sellainen tutkimus [kuten Canadeanin tutkimus], jossa sivuutetaan asiakkaiden näkemykset, ei ole kovin vankka". [94]

103. Edellä esitetyn perusteella katson siis, että väitteet, joita komissio on esittänyt PET:n odotettavissa olevaa kasvua nestemäisten meijerituotteiden pakkauksissa koskevasta arvioinnista, on hyväksyttävä.

104. Väitettä, joka on esitetty PET:n odotettavissa olevaa kasvua mehujen pakkauksissa koskevasta arvioinnista, ei sitä vastoin mielestäni voida hyväksyä.

91 — Päätöksestä ilmenee selvästi, että kun "iskukuumennettu valkoinen maito vaatii valosulun", "tuoretta maitoa voidaan pakata ja sitä pakataankin jo menestyksekkäästi vakiomallisiin PET-pulloihin, joissa ei ole sulkuominaisuuksia" (76 ja 77 perustelukappale). Lisäksi Tetran itsensä mielestä PET:n käytön rajoitukset, jotka johtuvat valosuojan tarpeesta, "koskevat ainoastaan iskukuumennettua valkoista maitoa". Se katsoi tässä yhteydessä, että "teknisiä ratkaisuja valosulun lisäämiseksi PET:hen on olemassa" mutta "niiden kustannukset ovat kuitenkin suuret ja niiden valmistustekniikka on monimutkainen, niiden kierrätys on ongelmallista ja ne poistavat pullon läpinäkyvyyden, joka on yksi PET-pullon tärkeimmistä eduista" (päätöksen 74 perustelukappale).

92 — 289 kohta.

93 — 212 kohdan viimeinen virke.

94 — Päätöksen 123 perustelukappale.

105. Komissio riitauttaa tällä väitteellään erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksen siitä, että "vaikka se on itse myöntänyt, että kasvu perustuisi lähinnä siirtymiseen lasista PET:hen, se ei tarkastele lainkaan lasipakkausten markkinoita". [95] Näin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt huomiotta olennaisia seikkoja, jotka koskevat lasin osuuden pienenemistä heikompilaatuisten tuotteiden ("non-premium products") pakkauksissa ja joihin komissio oli nojautunut riidanalaisessa päätöksessä ja käsitellyt niitä sittemmin laajemmin vastakanteessaan. Tällainen menettelytapa vahvistaa komission mielestä sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon merkittäviä seikkoja, joita ei ollut mainittu riidanalaisessa päätöksessä, mutta jotka oli esitetty vastakanteessa päätökseen väistämättä sisältyneiden yleisempien näkemysten tueksi.

106. Olen kuitenkin tältä osin Tetran kanssa yhtä mieltä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt virhettä todetessaan, että komissio ei ollut tehnyt tutkimusta lasimarkkinoista, koska tällaisen tutkimuksen olemassaolo ei ilmene päätöksestä hieman ylimalkaista ja epämääräistä viittausta lukuun ottamatta. Toisin kuin komissio on väittänyt, tällaista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamaa tutkinnan aukkoa ei luonnollisestikaan voitu korjata vastakanteessa esitetyillä lisätiedoilla, koska seikat ja arvioinnit, joihin päätös perustui, olisi pitänyt selvästi ilmoittaa päätöksessä, eikä niitä voitu esittää vasta myöhemmin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä. [96]

107. Mielestäni komission viimeinen väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on "ottanut huomioon [PET:n] kalliimmat kustannukset [kartonkiin] nähden" arvioidessaan sitä mahdollisuutta, että Tetran meijeriasiakkaat korvaisivat kartongin PET:llä vipuvaikutuksen vuoksi, vaikuttaa perustellulta. [97]

108. Olen näet komission kanssa samaa mieltä siitä, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole tehty selvää päätelmää PET:n ja kartongin kustannuseroa koskevasta riidanalaisesta kysymyksestä ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei näin ollen olisi saanut puuttua tähän monitahoiseen taloudelliseen arviointiin ja todeta itse, että PET oli kalliimpaa kuin kartonki.

95 — 213 kohta.

96 — Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee näet, että "perustelujen puuttumista ei voida korjata sillä, että asianosaiselle ilmoitetaan päätöksen perustelut [yhteisön tuomioistuimien] oikeudenkäynnin aikana" (asia 195/80, Michel v. parlamentti, tuomio 26.11.1981, Kok. 1981, s. 2861, 22 kohta). Ks. olennaisilta osin vastaavasti myös esim. asia C-343/87, Culin ja komissio, tuomio 7.2.1990 (Kok. 1990, s. I-225, 15 kohta) ja yhdistetyt asiat C-15/98 ja C-105/99, Italia ja Sardegna Lines v. komissio, tuomio 19.10.2000 (Kok. 2000, s. I-8855, 70 kohta).

97 — Valituksenalaisen tuomion 288 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toistanut tämän PET:n ja kartongin välisiä kustannuseroja koskevan toteamuksen 326 kohdassa arvioidessaan potentiaalisen kilpailun vähentymistä kartonkimarkkinoilla.

109. Toisin kuin Tetra on tältä osin väittänyt ja valituksenalaisessa tuomiossa jäljempänä on todettu,[98] en usko, että komissio olisi implisiittisesti hyväksynyt Warrick-tutkimuksen tuloksen, jonka mukaan PET oli 30–40 prosenttia kartonkia kalliimpi aseptisissa pakkauksissa. Muistutettuaan kyseisessä tutkimuksessa tehdyistä päätelmistä komissio näet totesi, että sen "markkinatutkimus ei antanut selkeää kuvaa PET- ja kartonkipakkausjärjestelmien suhteellisista kustannuksista", koska haastateltavat olivat antaneet keskenään ristiriitaisia vastauksia.[99] Vaikuttaa siten ilmeiseltä, että vaikka viimeksi mainitussa toteamuksessa ei kyseenalaistetakaan millään tavoin Warrick-tutkimuksen tuloksia, sen perusteella ei varmasti voida päätellä, että komissio olisi ne implisiittisesti vahvistanut.

110. En usko myöskään, että PET:n kalliimpien kustannusten vahvistamista voisi merkitä komission toteamus, jonka mukaan jotkin asiakkaat olivat ilmoittaneet, että "ne harkitsisivat siirtymistä kartongista PET:hen, jos kartongin hinta nousisi merkittävästi, 20 prosenttia tai enemmän",[100] kuten Tetra väittää. Tässä toteamuksessa esitetään näet ainoastaan joidenkin komission markkinatutkimuksensa yhteydessä haastattelemien asiakkaiden näkemys, ja kuten edellä on todettu, tämä tutkimus "ei antanut selkeää kuvaa PET- ja kartonkipakkausjärjestelmien suhteellisista kustannuksista".

111. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi mahdollisesti voinut todeta, että komission tutkimuksessa oli aukko tai se olisi voinut arvostella sen päätelmien loogisuutta, johdonmukaisuutta tai yhtäpitävyyttä, mutta se ei olisi tietenkään saanut tehdä omaa arviointia komission käytettävissä olleista tiedoista ja päätellä, että PET:n "kustannukset olivat kalliimmat — — kuin [kartongin]".

c) Ensimmäistä valitusperustetta koskevat päätelmät

112. Edellä esitetyn perusteella katson siis, että ensimmäinen valitusperuste on osittain perusteltu ja että erityisesti komission väitteet, jotka koskevat PET:n odotettavissa olevaa kasvua nestemäisten meijerituotteiden pakkauksissa ja PET:n ja kartongin kustannuseroa, on hyväksyttävä.

98 — 326 kohta.

99 — 92 perustelukappale. Komissio on viitatessaan markkinatutkimuksensa tuloksiin todennut erityisesti seuraavaa: "Jotkin markkinaosapuolet totesivat, että useimmissa sovelluksissa ja erityisesti sulkua vaativissa tuotteissa PET on kalliimpaa. Useimmat vastaajat eivät kuitenkaan pystyneet yksilöimään täsmällisiä kustannuseroja; usein tämä johtui siitä, ettei niillä ollut kokemusta molemmista materiaaleista. Jotkin kolmannet osapuolet (varsinkin ne, joilla on enemmän kokemusta PET:stä) kuitenkin ilmoittivat komissiolle, että niille PET oli itse asiassa edullisempaa kuin kartonki" (92 perustelukappale).

100 — Päätöksen 397 perustelukappale.

Valitusperuste, joka koskee edellytystä, jonka mukaan on otettava huomioon tiettyjen menettelytapojen lainvastaisuus ja yksinomaan kilpailukäyttäytymistä koskevat sitoumukset

113. Komissio arvostelee toisessa valitusperusteessaan muutamia yleisiä arviointeja, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt vipuvaikutuksesta (ks. edellä 36–39 kohta), ja sitä, että kyseinen tuomioistuin on velvoittanut sen ottamaan huomioon mahdollisena tällaisen menettelytavan houkuttelevuutta vähentävänä tekijänä i) tähän menettelytapaan kuuluvien, määräävän aseman väärinkäyttöä tarkoittavien toimenpiteiden lainvastaisuuden [101] ja ii) Tetran antamat yksinomaan kilpailukäyttäytymistä koskeneet sitoumukset, jotka sisälsivät pelkän lupauksen olla ryhtymättä määräävän aseman väärinkäyttöön.

114. Komissio muistuttaa ensimmäisen seikan osalta siitä, että asetuksessa N:o 4064/89 on vahvistettu yrityskeskittymien jälkikäteisvalvonta, jotta estettäisiin sellaiset rakenteelliset muutokset markkinoilla, jotka saattavat merkitä määräävän aseman väärinkäyttöä. Kun tietyillä markkinoilla määräävässä asemassa oleva yritys hankkii omistukseensa toisen yrityksen, joka toimii toisilla, ensin mainittuihin markkinoihin liitännäisillä markkinoilla, toimenpide on kiellettävä, mikäli yrityskeskittymän tuloksena syntyvällä yksiköllä on keinoja ja kannustimia ryhtyä määräävän aseman väärinkäyttöön siten, että se kykenee syrjäyttämään kilpailijansa viimeksi mainituilta markkinoilta. [102] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti asetuksen 2 artiklaa, kun se on vaatinut, että komission olisi pitänyt arvioida myös sitä, voidaanko niitä taloudellisia kannustimia, jotka saavat yrityskeskittymän tuloksena syntyvän yksikön ryhtymään määräävän aseman väärinkäyttöön, tasapainottaa väärinkäytön lainvastaisuudesta johtuvilla houkuttelevuutta vähentävillä tekijöillä.

115. Komission mielestä tämän säännöksen virheellinen tulkinta on lisäksi johtanut siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut, että "on — — erotettava toisistaan toisaalta tilanne, jossa yrityskeskittymä, jolla on konglomeraattivaikutuksia, muuttaa välittömästi kilpailunedellytyksiä toisilla markkinoilla ja johtaa määräävän aseman luomiseen tai vahvistamiseen kyseisillä markkinoilla ensimmäisillä markkinoilla jo olevan määräävän aseman vuoksi, ja toisaalta tilanne, jossa määräävän aseman luominen tai vahvistaminen toisilla markkinoilla ei johdu välittömästi yrityskeskittymästä vaan toteutuu tämän näkemyksen mukaan vasta tietyn ajan jälkeen ja perustuu toimenpiteisiin, joita uusi yksikkö toteuttaa ensimmäisillä markkinoilla, joilla sillä jo on määräävä asema. Viimeksi mainitussa

101 — Tältä osin on muistettava, että "vipuvaikutus, jota hyödynnettäisiin aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoiden kautta, merkitsisi tämän lisäksi sitä, että uudella yksiköllä olisi mahdollisuus ryhtyä erilaisiin toimenpiteisiin, joilla sidottaisiin [kartonkipakkauslaitteiden] ja kulutustavaroiden myynti [PET-pakkauslaitteiden] myyntiin ja turvauduttaisiin jopa pakkomyyntiin — — ensinnäkin siten, että tämä yksikkö todennäköisesti vahvistaisi saalistushinnan [predatory pricing], toiseksi siten, että ryhdyttäisiin hintasotaan, ja kolmanneksi siten, että annettaisiin kanta-asiakasalennuksia" (valituksenalaisen tuomion 156 kohta).

102 — Komissio on täsmentänyt tältä osin vastauskirjelmässään ja istunnossa, että se, että tällaisten yrityskeskittymän tuloksena syntyvän yksikön keinojen ja kannustimien hankintaa määräävät markkinaedellytykset muuttuisivat rakenteellisesti, johtaisi välittömästi määräävän aseman syntymiseen jälkimmäisillä markkinoilla.

tapauksessa asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua määräävää asemaa ei luo eikä sitä vahvista yrityskeskittymästä itsestään johtuva rakenne vaan kyseiset tulevat toimenpiteet". [103] Komissio näet katsoo, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin väittää, myös viimeksi mainitussa tapauksessa yrityskeskittymällä luotaisiin määräävä asema tai vahvistettaisiin sitä, koska sillä luotaisiin suoraan ja välittömästi olosuhteet, joissa määräävän aseman väärinkäyttö ei olisi ainoastaan mahdollista vaan myös taloudellisesti järkevää.

116. Komissio väittää lopuksi, että on olemassa ylitsepääsemättömiä lainsäädännöllisiä ja käytännön esteitä sille, että se tarkastelisi mahdollista houkuttelevuutta vähentävää tekijää, joka johtuu tiettyjen menettelytapojen lainvastaisuudesta. Ei ole näet mahdollista arvioida riittävällä varmuudella tiettyjen yritysten halukkuutta ryhtyä lainvastaisiin menettelytapoihin ja sitä, miten kiinnijäämisen ja seuraamusten riski vaikuttaisi niiden käyttäytymiseen.

117. Komissio huomauttaa tämän jälkeen jälkimmäisestä seikasta, joka koskee Tetran ehdottamia kilpailukäyttäytymistä koskeneita sitoumuksia (ks. edellä 113 kohta), että kun otetaan huomioon asetuksessa N:o 4064/89 säädetyn etukäteisvalvonnan tarkoitus, sitoumuksia olla käyttämättä väärin yrityskeskittymällä luotua tai vahvistettua määräävää asemaa ei voida hyväksyä, koska niillä ei kyetä korjaamaan rakenteellisia ongelmia, jotka asetuksella halutaan välttää. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on velvoittanut komission ottamaan tällaiset sitoumukset huomioon, se on siten rikkonut asetuksen säännöksiä ja erityisesti 2 artiklaa ja 8 artiklan 2 kohtaa. Komission mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on joka tapauksessa menetellyt virheellisesti todetessaan, että komissio ei ollut ottanut huomioon Tetran ehdottamia kilpailukäyttäytymistä koskeneita sitoumuksia, koska päätöksestä ilmenee, että sitoumukset oli tutkittu ja hylätty periaatteellisten syiden lisäksi myös sen vuoksi, että ne olivat "erittäin hankalia elleivät mahdottomia valvoa tehokkaasti". [104]

118. Komission perustelut eivät ole mielestäni vakuuttavia.

119. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta kohtaan esitetty arvostelu olisi itse asiassa ollut perusteltua vain siinä tapauksessa, että päätöksestä olisi ilmennyt, että kuten komissio on vastauskirjelmässä ja istunnossa väittänyt, keskittymä olisi aiheuttanut markkinoille rakenteellisia muutoksia, jotka olisivat välittömästi ja automaattisesti luoneet toisen määräävän aseman, jota uusi

103 — Valituksenalaisen tuomion 154 kohta.

104 — Päätöksen 431 perustelukappale.

yksikkö olisi voinut käyttää väärin omilla odotettavissa olevilla menettelytavoillaan.

120. Kuten Tetra on perustellusti korostanut, päätöksessä ei ole kuitenkaan todettu, että yrityskeskittymän tuloksena syntyvä yksikkö olisi välittömästi ja automaattisesti saanut määräävän aseman PET-pakkauslaitteiden markkinoilla, vaan siinä on oletettu, että tämä olisi tapahtunut vasta toisessa vaiheessa, kun Tetralla kartonkialalla jo olevaa määräävää asemaa olisi käytetty hyväksi.

121. Tämä ilmenee selvästi esimerkiksi päätöksen perustelukappaleesta, jossa todetaan, että "jos yhdistetään Tetran määräävä asema kartonkipakkausalalla ja Sidelin johtava asema PET-pakkauslaitealalla, varsinkin SBM-koneissa, tuloksena on markkinarakenne, jonka avulla keskittymä voi käyttämällä väärin määräävää asemaansa aseptisessa kartonkipakkaamisessa päästä määräävään asemaan PET-pakkauslaitemarkkinoilla". [105] Tästä perustelukappaleesta näet ilmenee, että keskittymällä olisi *välittömästi* luotu sellainen markkinarakenne, joka olisi antanut uudelle yksikölle keinot ja kannustimet ottaa käyttöön tiettyjä vipuvaikutusta hyödyntäviä menettelytapoja ja hankkia *myöhemmin* näiden menettelytapojen avulla määräävä asema PET-pakkauslaitteiden markkinoilla.

122. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt asianmukaisesti todetessaan, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon eri seikat, jotka olisivat voineet vaikuttaa siihen todennäköisyyteen, että yrityskeskittymän tuloksena syntyvä yksikkö ryhtyisi näihin menettelytapoihin, joiden avulla se olisi saanut määräävän aseman PET-pakkauslaitteiden markkinoilla.

123. Kuten Tetra on korostanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toisin sanoen menetellyt asianmukaisesti katsoessaan, että samalla tavoin kuin komissio oli arvioinut taloudellisia kannustimia ryhtyä kyseisiin toimenpiteisiin, sen olisi pitänyt ottaa huomioon mahdollinen tätä koskeva houkuttelevuutta vähentävä tekijä, joka johtui kyseisten menettelytapojen lainvastaisuudesta (koska ne olisivat voineet merkitä Tetralla kartonkialalla jo olleen määräävän aseman väärinkäyttöä) tai sitoumuksista, joita Tetra oli ehdottanut.

124. Toisin kuin komissio on väittänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei

105 — 342 perustelukappale. Ks. vastaavasti myös 330 perustelukappale, jossa täsmennetään seuraavaa: "Ostamalla Sidelin Tetra varmistaisi, että sen määräävä asema aseptisen kartonkipakkaamisen alalla säilyy ja vahvistuu, kun Sidel ei enää aiheuta kilpailurajoitusta. Lisäksi käyttämällä väärin määräävää asemaansa kartonkialalla Tetra/Sidel pystyisi saavuttamaan määräävän aseman PET-laitteissa, varsinkin suuri- ja pienitehoisten SBM-koneiden merkityksellisissä loppukäyttösegmenteissä" (kursivointi tässä). Vastaavanlaisia toteamuksia sisältyy useisiin päätöksen perustelukappaleisiin, kuten esimerkiksi 331, 359 ja 389 perustelukappaleeseen.

ole vaatinut, että komission olisi pitänyt arvioida sitä todennäköisyyttä, että uusi yksikkö käyttäisi väärin yrityskeskittymän tuloksena syntyvää määräävää asemaa, kun se on edellyttänyt sen ottavan huomioon tiettyjen vipuvaikutusta hyödyntävien menettelytapojen lainvastaisuuden ja Tetran tältä osin ehdottamat sitoumukset. Se on sitä vastoin ainoastaan edellyttänyt komission arvioivan sitä, miten todennäköistä olisi, että uusi yksikkö kykenisi saamaan määräävän aseman PET-pakkauslaitteiden markkinoilla, kun Tetralla oli jo entuudestaan määräävä asema kartonkialalla, eli arvioivan, olisiko yrityskeskittymällä luotu asetuksen N:o 4064/89 2 artiklassa tarkoitettu määräävä asema.

125. En myöskään usko, että olisi olemassa ylitsepääsemättömiä lainsäädännöllisiä tai käytännön esteitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen edellyttämän arvioinnin tekemiselle. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole näet vaatinut, että komissio osoittaisi varmuudella, olisivatko kyseisten menettelyjen lainvastaisuus tai Tetran ehdottamat sitoumukset saaneet kyseisen yrityksen pidättymään tällaisista menettelytavoista, eikä se ole toisaalta myöskään edellyttänyt komission osoittavan, että päätöksessä yksilöidyt taloudelliset kannustimet olisivat varmasti saaneet Tetran ryhtymään tällaisiin menettelytapoihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ainoastaan edellyttänyt, että komission olisi pitänyt ottaa nämä seikat huomioon ennustetta tehdessään, esimerkiksi arvioidessaan, voisivatko — kun otetaan huomioon alan normaalit kaupalliset käytännöt — komissio, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset tai vahinkoa kärsineet kilpailijat saada helposti tietoonsa mahdolliset lainvastaiset menettelytavat.

126. Komission väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi jättänyt virheellisesti huomiotta tutkimuksen, jonka tämä oli tehnyt Tetran ehdottamista käyttäytymiseen liittyvistä sitoumuksista, ei myöskään ole vakuuttava. Kuten Tetra on perustellusti huomauttanut, komissio on näet tyytynyt toteamaan lyhyesti ja ilman perusteluja, että kyseiset sitoumukset olivat "erittäin hankalia elleivät mahdottomia valvoa", arvioimatta riittävällä tavalla niiden mahdollista vaikutusta keskittymän tuloksena syntyvän yksikön tulevaan käyttäytymiseen ja erityisesti sitä, voisivatko ne olla merkittävä vipuvaikutusta hyödyntävien menettelytapojen houkuttelevuutta vähentävä tekijä.

127. Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että komission arvostelu ei ole perusteltua. Toistettakoon vielä, että tilanne olisi ollut erilainen, mikäli päätöksestä olisi ilmennyt, että yrityskeskittymä olisi muuttanut markkinarakennetta siten, että se olisi sellaisenaan merkinnyt määräävän aseman välitöntä ja automaattista syntymistä PET-markkinoille. Komissio on esittänyt tämän väitteen vastauskirjelmässään ja istunnossa, mutta se ei ilmene riidanalaisesta päätöksestä, kuten edellä on todettu.

128. Edellä esitetyn perusteella ehdotan näin ollen, että toinen valitusperuste hylättäisiin.

Valitusperuste, joka koskee erillisen SBM-koneiden markkinoiden määrittämistä niiden loppukäytön perusteella

129. Komissio arvostelee kolmannessa valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä ei ole vahvistanut sen tekemää arviointia, joka koski "herkkien" tuotteiden pakkaamisessa käytettävien SBM-koneiden erillisten markkinoiden määrittämistä. Komissio esittää tässä yhteydessä useita väitteitä, jotka voidaan jaotella erityisesti niihin, jotka koskevat tarjonnan ominaispiirteitä, ja niihin, jotka koskevat kyseisten koneiden kysynnän ominaispiirteitä.

130. Ensiksi mainittujen osalta komissio kiistää päätelmän, jonka mukaan "riidanalaisessa päätöksessä ei — — esitetä riittävän pitäviä todisteita niistä ominaisuuksista, joiden väitetään olevan erityisiä [herkkien] tuotteiden pakkaamisessa käytettäville SBM-koneille". [106] Komission mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt päätelmän äärimmäisen suppein perustein ottamatta huomioon päätöksessä ja vastakanteessa esitettyjä tietoja, joiden mukaan SBM-koneet mukautetaan asiakkaiden erityisiin tarpeisiin, ja perustanut oman näkemyksensä Tetran istunnossa esittämiin päinvastaisiin väitteisiin.

131. Uskon kuitenkin, että kyseinen yritys on menetellyt perustellusti vastatessaan, että päätöksessä todettiin selvästi, että "valtaosa SBM-koneista on 'yleiskäyttöisiä'" mutta että "joka tapauksessa sellainen PET-pakkauslinja, josta SBM-kone on vain yksi komponentti, räätälöidään yleensä asiakkaan pakkaamiin tuotteisiin". [107] Toisin kuin komissio on väittänyt, päätöksestä ilmenee siis, että SBM-koneet olivat suurimmaksi osaksi yleiskäyttöisiä ja siten soveltuvia erityyppisten tuotteiden pakkaamiseen, kun PET-pakkauslinjat, joista nämä koneet muodostivat vain yhden osan, oli sitä vastoin yleensä "räätälöity" pakattavien tuotteiden mukaan.

132. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siten saattanut perustellusti todeta päätöksen näistä perusteluista, että "pelkästään se, että jokainen SBM-kone on asennettava PET-ketjuun, jotta sen ostajalle on siitä hyötyä, ei ole hyväksyttävä peruste väittää tähän ketjuun kuuluvien muiden PET-laitteiden ja erityisesti aseptisten PET-täyttölaitteiden erityisominaisuuksien koskevan itse SBM-koneita". [108]

133. Muihin tietoihin, joita vastakanteessa on esitetty teknisistä muutoksista, joita myös SBM-koneisiin täytyi tehdä, jotta ne olisi

106 — 261 kohta.

107 — 177 perustelukappale.

108 — 265 kohta.

voitu liittää erityisiin PET-pakkauslinjoihin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianmukaisesti vastannut, että "riidanalaisessa päätöksessä ei viitata millään tavoin näihin tietoihin". [109] Kuten edellä on näet todettu, seikat ja arvioinnit, joihin päätös perustui, olisi pitänyt ilmoittaa selkeästi kyseisessä päätöksessä, eikä niitä olisi saanut esittää vasta myöhemmin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäynnissä (ks. edellä 106 kohta).

134. Edellä esitetyn perusteella niitä muita arviointeja, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt kumotakseen Tetran antamien tietojen valossa muut vastakanteessa esitetyt tekniset väitteet, on pidettävä merkityksettöminä. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi mieluummin saanut jättää tällaiset arvioinnit esittämättä, tämä ei vaikuta siihen, että komissio ei olisi saanut vedota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäynnissä seikkoihin, joihin se ei ollut millään tavoin viitannut riidanalaisessa päätöksessä.

135. Näiden SBM-koneiden tarjonnan ominaispiirteitä koskevien väitteiden käsittelyn jälkeen tutkin seuraavaksi kysynnän ominaispiirteitä koskevat väitteet.

136. Tältä osin on selvennettävä, että nämä väitteet liittyvät päättelyyn, jota komissio on noudattanut määrittäessään erityiset "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen käytettävien SBM-koneiden markkinat Sidelin aikaisemmin harjoittaman ja niihin asiakkaisiin kohdistaman hintasyrjinnän perusteella, jotka aikoivat pakata kyseisiä tuotteita, ja sen perusteella, että uusi yksikkö saattaisi mahdollisesti jatkaa tätä menettelytapaa.

137. Tämä päättely perustui erityisesti siihen kaksijakoiseen teoreettiseen lähtökohtaan, että "kyseessä olevan tuotteen selkeä asiakasryhmä voi muodostaa kapeammat, erilliset tuotemarkkinat, joilla tällaiseen ryhmään saatetaan kohdistaa hintasyrjintää" ja että "tämä tapahtuu yleensä silloin, kun täytetään kaksi ehtoa: a) myyntihetkellä voidaan selvästi osoittaa, mihin ryhmään yksittäinen asiakas kuuluu, ja b) asiakkaiden välinen kauppa tai kolmansien osapuolten toiminen välittäjinä ei ole mahdollista". [110] Tämän lähtökohdan perusteella ja todeten, että siinä esitetyt ehdot täyttyivät tässä tapauksessa, komissio teki nimenomaan sen päätelmän, että oli olemassa erilliset "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen käytettävien SBM-koneiden markkinat.

138. Komissio arvostelee nyt käsiteltävillä väitteillä valituksenalaisessa tuomiossa tämän päättelyn osalta tehtyjä arviointeja ja katsoo erityisesti, että ensimmäisen oikeus-

109 — Ibidem.

110 — Päätöksen 178 perustelukappale.

asteen tuomioistuin on i) virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon Sidelin aikaisemmin harjoittaman hintasyrjinnän sillä perusteella, että "se ei myöskään voi olla riittävän pitävä todiste siitä, että uusi yksikkö jatkaisi vastaavaa menettelyä", koska "uutta yksikköä, toisin kuin Sideliä ennen yrityskeskittymää, velvoittaisivat sitoumusten lisäksi useat Tetran käyttäytymistä rajoittavat velvoitteet"; [111] ii) virheellisesti jättänyt ottamatta huomioon suuren osan sen huomautuksista, jotka koskivat mahdollisuutta yksilöidä asiakkaat, jotka aikoivat käyttää SBM-koneita "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen, ja ainakin ymmärtänyt virheellisesti niiden merkityksen sekä iii) ymmärtänyt väärin ja virheellisesti jättänyt huomiotta sen huomautukset, joiden mukaan tietyn valmistajan koneita oli mahdotonta hankkia muilta yrityksiltä (lähinnä muilta asiakkailta, jotka halusivat myydä käytettyjä koneita).

139. Myöskään nämä väitteet eivät ole mielestäni perusteltuja.

140. Ensin mainittujen väitteiden osalta olen näet samaa mieltä Tetran kanssa siitä, että riitautetulla toteamuksella ei ole mitään tekemistä "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen käytettävien SBM-koneiden erillisten markkinoiden määrittämisen kanssa. Kyseinen toteamus ei missään tapauksessa koske relevanttien markkinoiden määrittelemistä vaan se sijaitsee tuomion siinä osassa, jossa tutkitaan "tapoja, joilla uusi yksikkö voisi toteuttaa vipuvaikutuksen", ja siinä viitataan erityisesti tarpeeseen rajoittaa tämä tutkimus "[hyödyntämistapoihin], jotka ainakaan todennäköisesti eivät merkitsisi aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla olevan määräävän aseman väärinkäyttöä" ja ottaa huomioon Tetran ehdottamat sitoumukset (ks. edellä 43 kohta).

141. Toisin kuin valituskirjelmässä on väitetty, uskon siis, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tutkinut ja ymmärtänyt oikein ne eri kohdat, joissa komission päättely esitettiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin katsonut, että tähän päättelyyn liittyi olennaisilta osin loogisuusvirhe, koska uuden yksikön mahdollisuus yksilöidä asiakkaat, jotka aikoivat pakata "herkkiä" tuotteita (ja siten harjoittaa hintasyrjintää heitä kohtaan) "ei poissulje sitä, että nämä asiakkaat voivat kääntyä muiden SBM-koneiden toimittajien puoleen, mikäli ne eivät ole enää tyytyväisiä uuden yksikön tarjoamiin ehtoihin". [112]

142. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi on esitetty erittäin lyhyesti, siihen voidaan mielestäni olennaisilta osin yhtyä. Katson näet, että vaikka uusi yksikkö olisi kyennyt yksilöimään asiakkaat,

111 — Valituksenalaisen tuomion 223 kohta.

112 — 268 kohta.

jotka aikoivat pakata "herkkiä" tuotteita, ja olisi päättänyt pyytää niiltä kalliimpaa hintaa kuin muilta asiakkailta sen vuoksi, että nämä asiakkaat eivät kykene hankkimaan koneita muilta yrityksiltä, tämä ei sellaisenaan olisi ollut perusteltu syy määrittää erillisiä "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen tarkoitettujen SBM-koneiden markkinoita, koska — kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa — "syrjinnän" kohteena olevat asiakkaat olisivat voineet kääntyä sellaisten muiden toimittajien puoleen, jotka eivät olisi noudattaneet samaa hintapolitiikkaa.

143. Toisin sanoen mielestäni se, että yksi ainoa toimija omaksuu (ilman että sen kilpailijat menettelisivät samoin) hintasyrjintään perustuvan politiikan tiettyä asiakasryhmää kohtaan, ei ole sellaisenaan perusteltu syy määrittää erillisiä tähän asiakasryhmään liittyviä markkinoita, koska samaa politiikkaa noudattamattomien muiden yritysten olemassaolo saattaa estää sen, että otettaisiin käyttöön olennaisesti erilaisia markkinaedellytyksiä kyseisen asiakasryhmän osalta.

144. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siten mielestäni ole tehnyt oikeudellista virhettä arvostellessaan komission päättelyä, joka perustui Sidelin aikaisemmin harjoittamaan hintasyrjintään ja siihen, että uusi yksikkö mahdollisesti jatkaisi tällaista hintapolitiikkaa.

145. Edellä esitetyn perusteella katson näin ollen, että kolmas valitusperuste on hylättävä.

Valitusperuste, jonka mukaan Tetran määräävä asema kartonkipakkausten alalla vahvistuisi

146. Komissio arvostelee neljännessä valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmää, jonka mukaan "riidanalaisessa päätöksessä esitetyt seikat eivät osoita oikeudellisesti riittävällä tavalla, että muutetun yrityskeskittymän vaikutukset Tetran asemaan lähinnä aseptisten [kartonki] pakkausten markkinoilla Sidelin poistuessa potentiaalisten kilpailijoiden joukosta olisivat sellaisia, että asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa määritellyt arviointikriteerit täyttyisivät". [113]

147. Komissio arvostelee tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ensinnäkin siitä, että tämä ei ole todennut, että PET-markkinoilta peräisin olevan "potentiaalisen" kilpailun väheneminen olisi sellaisenaan vahvistanut Tetran määräävää asemaa kartonkialalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti velvoit-

113 — 333 kohta.

tanut komission näyttämään toteen, että tällainen "potentiaalisen" kilpailun väheneminen voisi vahvistaa "Tetran määräävää asemaa *kilpailijoihinsa nähden* aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla", [114] koska aseman vahvistumista ei olisi pitänyt arvioida Tetran kilpailijoihin vaan niihin väistämättömiin seurauksiin nähden, joita PET-markkinoilta peräisin olevan "potentiaalisen" kilpailun vähenemisellä olisi ollut asiakkaiden ja kuluttajien kannalta, kun kartonkipakkausten hinnat nousevat (tai eivät ainakaan laske) ja tuoteinnovaatiot vähenevät.

148. Komissio katsoo myös, että kun otetaan huomioon sen ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä esittämät seikat, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheen katsoessaan, että sen arviointia "potentiaalisen" kilpailun vähenemisestä rasittaisi se, että PET:n kasvu "herkkien" tuotteiden pakkauksissa olisi "todennäköisesti huomattavasti vähäisempää kuin komissio arvioi". [115]

149. Komissio kiistää myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen päätelmän paikkansapitävyyden, jonka mukaan ei ollut ainakaan "osoitettu, että mikäli PET-markkinoilta peräisin olevat kilpailupaineet poistettaisiin tai niitä vähennettäisiin, Tetra ei alentaisi [kartonki]pakkaustensa hintoja ja lakkaisi innovoimasta". [116]

150. Se huomauttaa tässä yhteydessä aluksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia "potentiaalisen" kilpailun vähenemisen vaikutuksista kartongin hintoihin rasitti se virheellinen näkemys, että PET:n kustannukset olisivat kartongin kustannuksia kalliimmat (myös tässä yhteydessä se viittaa ensimmäisen valitusperusteensa yhteydessä esittämiinsä seikkoihin). Komissio arvostelee edelleen tämän arvioinnin osalta myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen siinä esittämiä toteamuksia siitä syystä, ettei se ole selittänyt, miksi Tetran kilpailijat eivät olisi kyenneet hyötymään kartongin hintojen noususta; komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei näin menetellessään ole ottanut huomioon sitä, että nämä kilpailijat olivat jo lähtökohtaisesti jääneet pieniksi Tetran vahvan määräävän aseman vuoksi. Komissio arvostelee lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä ei ole ottanut huomioon niitä vaikutuksia kartongin hintoihin, jotka olisivat johtuneet siitä, että kun Tetra olisi hankkinut omistukseensa PET-markkinoiden tärkeimmän yrityksen, se olisi voinut rauhassa olettaa, että suuri osa sen kartongista PET:hen siirtyneistä asiakkaista olisi joka tapauksessa saatu Sidelin asiakkaiksi.

151. Komissio arvostelee myös "potentiaalisen" kilpailun vähenemisestä innovoinnille aiheutuvien vaikutusten osalta ensimmäisen

114 — 323 kohta. Kursivointi komission.

115 — 324 kohta.

116 — 325 kohta.

oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä on yliarvioinut Tetran määräävän aseman vuoksi pieniksi jääneiden kilpailijoiden mahdollisen reaktion. Lopuksi komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheen yhtäältä jättäessään huomiotta PET:n kasvun aiheuttaman innovointipaineen ja kartonkimarkkinoilla toimivien Tetran kilpailijoiden taholta aiheutuvan innovointipaineen välisen eron ja toisaalta todetessaan, että kyseisen yhtiön viimeaikaiset innovaatiot eivät johtuneet PET:n aiheuttamasta paineesta.

152. Ennen näiden väitteiden arvioimista on korostettava, että kuten Tetra on huomauttanut, *potentiaalinen* kilpailu, johon tämän valitusperusteen yhteydessä viitataan, ei tarkoittanut kilpailua, jota harjoittivat yritykset, jotka olisivat kyenneet tulemaan kartonkipakkausten markkinoille ja jotka olisivat siten olleet Tetran potentiaalisia kilpailijoita kyseisillä markkinoilla. Kyseessä oli sitä vastoin selvästi *välillinen* kilpailu sellaisten yritysten taholta, jotka toimivat muilla kuin kartonkipakkausten markkinoilla (joskin niihin liitännäisillä markkinoilla) ja jotka valmistivat koneita yhteen materiaaliin eli PET:hen pakkaamista varten, ja komissio piti PET:tä taloudellisessa mielessä ainoastaan kartonkia "heikosti korvaavana tuotteena". [117] Seuraavassa viittaan siten pikemminkin PET-markkinoilta peräisin olevaan *välilliseen* kilpailuun kuin *potentiaaliseen* kilpailuun.

153. Tämän perusteella olen Tetran kanssa yhtä mieltä siitä, että ei voida katsoa, että välillisen kilpailun väheneminen sen vuoksi, että yritys ostaa liitännäisillä markkinoilla toimivan tärkeimmän yrityksen, merkitsisi *sellaisenaan* asetuksen N:o 4064/89 2 artiklassa tarkoitetun määräävän aseman vahvistumista. Kun näet otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä omaksuttu hyvin tunnettu "määräävän aseman" käsite, on sitä vastoin arvioitava, voisiko tällainen välillisen kilpailun väheneminen lisätä määräävässä asemassa olevan yrityksen "taloudellista valtaa" sillä seurauksella, että se kykenisi estämään vielä tehokkaammin (tai helpommin) "toimivan kilpailun relevanteilla markkinoilla" ja sillä olisi mahdollisuus toimia "huomattavan itsenäisesti *suhteessa kilpailijoihinsa, asiakkaihinsa ja lopulta kuluttajiin*". [118]

154. Edellä sanottu merkitsee myös sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi siis pitänyt viitata tähän käsitteeseen asianmukaisemmin tutkimuksessaan sen sijaan että se totesi, että komission tehtävänä oli osoittaa, että PET-markkinoilta peräisin

117 — Ks. erityisesti riidanalaisen päätöksen 332 perustelukappale, jossa täsmennetään, että kartonki ja PET olivat "teknisesti korvaavia tuotteita, koska kumpaakin pakkausmateriaalia voidaan käyttää pakkaamiseen merkityksellisillä loppukäyttösegmenteillä" ja niitä voitiin "pitää taloustieteen näkökulmasta 'heikosti korvaavina tuotteina'". Ks. vastaavasti myös päätöksen 163 perustelukappale (mainittu edellä 10 kohdassa), jossa varoitetaan lisäksi siitä, että PET- ja kartonkipakkausjärjestelmien markkinoiden määritelmä saattaisi tulevaisuudessa muuttua.

118 — Ks. asia 85/76, Hoffmann-La Roche v. komissio, tuomio 13.2.1979 (Kok. 1979, s. 461, Kok. Ep. IV, s. 341, 38 kohta; kursivointi tässä).

olevan välillisen kilpailun väheneminen olisi saattanut "vahvista[a] Tetran määräävää asemaa *kilpailijoihinsa nähden* aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla". Uskon kuitenkin, että kyseessä ei ole erityisen vakava epätarkkuus, joka rasittaisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää päätelmää, koska se on joka tapauksessa arvioinut ja todennut monin tavoin virheelliseksi päättelyn, jota komissio on noudattanut osoittaakseen vaikutukset, joita ennustetulla PET-markkinoilta peräisin olevan välillisen kilpailun vähenemisellä olisi ollut asiakkaisiin ja kuluttajiin sen vuoksi, että kartongin hinnat olisivat nousseet (tai ne eivät olisi ainakaan laskeneet) ja tuoteinnovaatiot olisivat vähentyneet.

155. Vastaavasti katson, ettei tässä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmässä ole sellaisia virheitä, joita se puolestaan on tehnyt arvioidessaan PET:n odotettavissa olevaa kasvua nestemäisten meijerituotteiden pakkauksissa (ks. edellä 103 ja 112 kohta). [119]

156. Toteamus, jonka mukaan PET:n kasvu "herkkien" tuotteiden pakkauksissa "olisi hedelmäaromijuomia ja tee- ja kahvijuomia lukuun ottamatta todennäköisesti huomattavasti vähäisempää kuin komissio arvioi", oli antanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle aiheen katsoa, että "riidanalaisessa päätöksessä esitettyjen seikkojen perusteella ei siis ole mahdollista määrittää sillä varmuudella, jota yrityskeskittymän kieltämiseksi edellytettäisiin, asettaisiko muutetun keskittymän toteuttaminen Tetran sellaiseen tilanteeseen, jossa se voisi olla aikaisempaa riippumattomampi kilpailijoistaan aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla". [120] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole kuitenkaan tyytynyt tähän toteamukseen, vaan on jatkanut arviointiaan tehden sen päätelmän, että "niitä kahta Tetran tulevaan käyttäytymiseen liittyvää seikkaa, joihin komissio nojautuu näyttääkseen toteen muutetun yrityskeskittymän väitetyt kielteiset vaikutukset aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoihin, ei ole *ainakaan* näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla" (kursivointi tässä). Kuten edellä on todettu, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan ei varsinkaan ollut "osoitettu, että mikäli PET-markkinoilta peräisin olevat kilpailupaineet poistettaisiin tai niitä vähennettäisiin, Tetra ei alentaisi [kartonki]pakkaustensa hintoja ja lakkaisi innovoimasta". [121]

157. Arvioin siis seuraavaksi tähän päätelmään liittyviä komission toteamuksia ja huomautan aluksi, että toisin kuin komissio on väittänyt, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin, joka koski PET-markkinoilta peräisin olevan välillisen kilpai-

119 — Tässä yhteydessä on muistettava, että komission väite, joka koskee niitä oletettuja virheitä, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt arvioidessaan PET:n odotettavissa olevaa kasvua mehujen pakkaamisessa, on todettu perusteettomaksi (ks. edellä 104 kohta).

120 — 324 kohta.

121 — 325 kohta.

lun vähenemisen vaikutuksia kartongin hintoihin, ei mielestäni liity sellaista virheellistä näkemystä, jonka mukaan PET:n kustannukset olisivat kalliimmat kuin kartongin (ks. ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tältä osin todellisuudessa tekemän virheen osalta edellä 111 ja 112 kohta).

158. On näet muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut komission väitteistä, joiden mukaan yrityskeskittymä olisi antanut Tetralle mahdollisuuden välttää kartongin hintojen alentuminen, joka muuten olisi ollut väistämätöntä, seuraavaa:

i) että "[kartonki]markkinoiden hintaan herkemmin reagoivista asiakkaista, jotka ovat ilmoittaneet komission markkinatutkimuksessa, että ne suunnittelevat siirtyvänsä [kartongista] PET:hen ainoastaan siinä tapauksessa, että [kartongin] hinta nousee huomattavasti, 20 prosenttia tai enemmän — —, on todettava, että on selvää, että [kartongin] hinnan alentaminen ei ole tarpeen niiden pitämiseksi [kartonki]markkinoilla. Kun riidanalaisessa päätöksessä todetaan yksikantaan, että näiden samojen asiakkaiden siirtyminen [kartongista] PET:hen todennäköisesti estettäisiin, mikäli [kartongin] hintaa alennettaisiin siten, että hintaero [kartonkipakkauslinjan] ja PET-pakkaamislinjan välillä kasvaisi — — , siinä ei selitetä, miksi Tetran pitäisi yrityskeskittymän puuttuessa alentaa hintaa näiden asiakkaiden säilyttämiseksi. Nämä asiakkaat siirtyisivät näet PET:hen vain jos [kartongin] hinta nousisi vähintään 20 prosenttia tai jos PET:n hinta laskisi vastaavasti"; [122]

ii) että "siltä osin kuin komissio vetoaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa siihen mahdollisuuteen, että Tetra voisi yrityskeskittymän toteuduttua varmemmin nostaa tällaisilta asiakkailta perimiään hintoja aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla, se ei selitä erityisesti sitä, miksi tämä ei antaisi Tetran [kartonki]markkinoilla ja myös PET-markkinoilla toimiville kilpailijoille, kuten SIG:lle ja Elopakille tilaisuutta hyötyä siitä"; [123]

iii) että "juomavalmistajista, jotka siirtyvät [kartongista] PET:hen markkinoinnillisista syistä huolimatta siitä, että PET on huomattavasti kalliimpaa kuin [kartonki], on todettava, että näitä asiakkaita, jotka eivät reagoi herkästi hintaan,

122 — 327 kohta.
123 — Ibidem.

ei välttämättä saataisi pysymään [kartonki]pakkauksissa tämän materiaalin hintaa alentamalla"; [124]

iv) että "riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta, miksi PET-laitteiden markkinoilla toimivat yritykset, jotka ilman muutettua yrityskeskittymää todennäköisesti kilpailisivat voimakkaasti viedäkseen [kartongilta] markkinaosuuksia — —, muuttaisivat menettelytapojaan yrityskeskittymän vuoksi. Sen tapauksen varalta, että kilpailupaineet Sidelin taholta häviäisivät, riidanalaisessa päätöksessä ei selitetä millään tavoin sitä, että kun Sidelin kilpailijoita ei syrjäytettäisi onnistuneesti hyödynnetyn vipuvaikutuksen ansiosta, miksi muut PET-laitteiden markkinoilla toimivat yhtiöt eivät enää kykenisi tuomaan PET:n etuja esiin Tetran [kartonki]markkinoiden asiakkaille". [125]

159. Kuten helposti voidaan todeta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näillä toteamuksillaan tuonut esiin komission päättelyyn sisältyneet loogisuusvirheet, ilman että se olisi missään vaiheessa perustanut ratkaisuaan siihen virheelliseen käsitykseen, että PET:n kustannukset olisivat kalliimmat kuin kartongin; näin se ei ole menetellyt myöskään iii) kohdassa, johon sisältyy ainoa tätä koskeva viittaus. Kun tätä kohtaa luetaan tarkasti, ilmenee näet selvästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ainoastaan viitannut komission toteamukseen, jonka mukaan jotkut asiakkaat olisivat joka tapauksessa siirtyneet PET:hen, "vaikka [kyseinen materiaali] olisi kalliimpi tai vaikka kartongin hinnoissa ei tapahtuisi mitään muutosta", [126] päätellen tästä johdonmukaisesti, että "näitä asiakkaita, jotka eivät reagoi herkästi hintaan, ei välttämättä saataisi pysymään [kartonki]pakkauksissa tämän materiaalin hintaa alentamalla".

160. Koska on näin ollen selvitetty, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin ei liity sellaista virheellistä näkemystä, että PET:n kustannukset olisivat kalliimmat kuin kartongin, huomautettakoon, että myöskään ii) kohtaan liittyvä komission väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt virheellisesti huomiotta sen, että Tetran kilpailijat kartonkimarkkinoilla olivat jo lähtökohtaisesti jääneet pieniksi kyseisen yhtiön vahvan määräävän aseman vuoksi, ei vaikuta perustellulta.

161. Todettakoon tältä osin aluksi, että olen Tetran kanssa samaa mieltä siitä, että tämä

124 — 328 kohta.

125 — Ibidem.

126 — Sitaatti on päätöksen 397 perustelukappaleesta, jossa täsmennetään, että useat komission suorittaman markkinatutkimuksen yhteydessä haastatelluista yrityksistä "ilmoittivat selvästi, että ne olivat jo siirtyneet tai aikoisivat siirtyä kartongista PET:hen, vaikka PET olisi kalliimpi tai vaikka kartongin hinnoissa ei tapahtuisi mitään muutosta".

väite saattaa olla liioitteleva. Mikäli näet päädyttäisiin teoriassa katsomaan, että Tetra olisi määräävän asemansa ansiosta voinut lähtökohtaisesti "toimia huomattavan itsenäisesti suhteessa kilpailijoihinsa" kartonkimarkkinoilla [127] ja siten myös nostaa hintoja tuntematta pelkoa niiden reaktioita kohtaan, olisi vaikeaa selittää, miksi kyseinen yhtiö ei ilman yrityskeskittymää — kun se joka tapauksessa oli määräävässä asemassa kartonkialalla — ollut kyennyt menettelemään samoin ja oli sitä vastoin joutunut pelkäämään välillistä kilpailua yksinomaan liitännäisillä markkinoilla (Sidelin tavoin) toimivien sellaisten yritysten taholta, jotka valmistivat koneita sellaiseen materiaaliin pakkaamista varten, jota pidettiin pelkästään kartonkia "heikosti korvaavana" tuotteena.

162. Huomautan vielä, että toisin kuin komission valituskirjelmästä ilmenee, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon ainoastaan Tetran kilpailijoita kartonkimarkkinoilla, vaan myös kilpailijat, jotka "jo toimivat myös PET-markkinoilla". Se on siten viitannut yrityksiin, jotka olisivat voineet hyötyä kartongin hintojen noususta myös PET-markkinoilla ja olisivat ainakin kyenneet aiheuttamaan suurempia kilpailupaineita sen vuoksi, että ne toimivat samaan aikaan molempien pakkausmateriaalien markkinoilla, koska lisäksi niihin "toisin kuin uuteen yksikköön, [ei] sovellettaisi mitään rajoituksia, jotka koskisivat [kartonkiin] ja SBM-koneisiin liittyvien yhteistarjousten esittämistä". [128]

163. Todettakoon edelleen PET-markkinoilta peräisin olevan välillisen kilpailun vähenemisen vaikutuksista kartongin hintoihin, että en pidä perusteltuna komission väitettä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon, että hankittuaan omistukseensa PET-markkinoiden tärkeimmän yrityksen Tetra olisi kyennyt nostamaan vapaammin kartongin hintoja, koska se tiesi, että se olisi kyennyt Sidelin välityksellä saamaan itselleen suuren osan asiakkaista, jotka olisivat tästä syystä siirtyneet PET:hen.

164. Kuten Tetra on perustellusti korostanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ei voida arvostella siitä, että se ei ole ottanut tätä seikkaa huomioon, koska sitä ei ollut esitetty riidanalaisessa päätöksessä. Huomautan joka tapauksessa, että Sidelin oston jälkeenkään Tetran asiakkaiden siirtyminen kartongista PET:hen ei olisi selvästikään ollut uuden yksikön kannalta taloudellisesti yhdentekevää. On näet ilmeistä, että Tetran asiakkaiden varman menettämisen sen hallitsemilla markkinoilla, joilla se

127 — Ks. em. asiassa Hoffmann-La Roche v. komissio annetun tuomion 38 kohta.

128 — 330 kohta.

kykeni tekemään suuria voittoja, olisi vain osittain korvannut se mahdollisuus, että se olisi kyennyt saamaan samat asiakkaat takaisin PET-markkinoiden kaltaisilla markkinoilla, jotka olivat täysin kehitysvaiheessa ja joilla kilpailu oli kovaa. [129]

165. Käsittelen seuraavaksi PET-markkinoilta peräisin olevan välillisen kilpailun vähenemisen vaikutuksia innovointiin ja huomautan, että väite, jonka mukaan Tetran kilpailijoiden mahdollista reaktiota olisi yliarvioitu, on hylättävä soveltuvin osin samoin perusteluin kuin edellä on esitetty vastaavan kartongin hintoihin aiheutuviin vaikutuksiin liittyvän väitteen osalta (ks. edellä 161 ja 162 kohta).

166. Todettakoon lopuksi komission väitteestä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut riittävällä tavalla huomioon PET:n kasvusta aiheutuvan innovointipaineen luonnetta ja on virheellisesti katsonut, että Tetran viime aikoina käyttöön ottamat innovaatiot eivät olisi johtuneet kyseisestä materiaalista johtuvista paineista, että myös minun mielestäni komissio esittää todellisuudessa tosiseikkoja koskevia kysymyksiä, joita yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan (ks. edellä 59–61 kohta).

167. Edellä esitetyn perusteella katson siis, että neljäs valitusperuste on hylättävä.

Valitusperuste, joka koskee määräävän aseman syntymistä Tetralle SBM-koneiden markkinoilla

168. Komissio arvostelee viimeisessä valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmää, jonka mukaan "riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta oikeudellisesti riittävällä tavalla, että uusi yksikkö kykenisi valtaamaan vuoteen 2005 mennessä määräävän aseman pieni- ja suuritehoisten koneiden markkinoilla ja että asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa määritellyt arviointikriteerit siten täyttyisivät näiden markkinoiden osalta". [130]

169. Tutkin seuraavassa lyhyesti komission esittämät tiivistetyt väitteet, jotka koskevat oletettuja virheitä, joita ensimmäisen oikeus-

129 — On selvää, että tilanne olisi ollut (ainakin osittain) erilainen, mikäli uusi yksikkö olisi onnistunut käyttämään hyväkseen Tetran asemaa kartonkimarkkinoilla ohjaamalla Sidelille asiakkaansa, jotka aikoisivat siirtyä PET:hen, ja saamaan siten määräävän aseman kaikilla tai joillain PET-markkinoilla. Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin hylännyt komission tältä osin tekemät arvioinnit, tätä vaihtoehtoa ei voida ottaa huomioon.

130 — 307 kohta.

asteen tuomioistuin olisi tehnyt SBM-koneiden molempien markkinoiden (suuri- ja pienitehoiset) osalta, ja arvioin sen jälkeen, rasittavatko todellisuudessa havaitut virheet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemää päätelmää.

a) Komission esittämät väitteet

170. Todettakoon aluksi pienitehoisten SBM-koneiden markkinoita koskevista väitteistä, että komissio arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta erityisesti siitä, että se on viitannut markkinaosuuteen, joka Sidelillä oli ajanjaksona 1998–2000 (alle 40 prosenttia), ottamatta huomioon sitä, että riidanalaisesta päätöksestä ilmeni, että markkinaosuus oli vuonna 2001 kasvanut 40–50 prosentiksi. [131]

171. Kuten Tetrakin on korostanut, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kykeni mielestäni kuitenkin perustellusti ottamaan huomioon ajanjakson 1998–2000, koska tämä oli se jakso, johon komissio oli itsekin lähinnä viitannut. Komission mainitsemassa päätöksen perustelukappaleessa (samoin kuin myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen siteeraamassa edellisessä perustelukappaleessa) [132] ilmoitettiin näet Sidelin, Tetran ja niiden tärkeimpien kilpailijoiden markkinaosuudet "ajanjaksona 1998–2000", kun Sidelin ja Tetran markkinaosuudet vuonna 2001 mainittiin ainoastaan alaviitteessä (eikä niitä myöskään verrattu niiden tärkeimmillä kilpailijoilla samaan aikaan olleisiin osuuksiin).

172. Pidän perusteettomana myös seuraavaa väitettä, jolla komissio arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on todennut, että "Tetran poistuttua [pienitehoisten SBM-koneiden] markkinoilta uuden yksikön asema pysyisi olennaisilta osin muuttumattomana Sidelin tämänhetkiseen asemaan nähden" [133] ilman että se on ottanut huomioon sitä, että Sidelin asema vahvistuisi välittömästi useiden päätöksessä mainittujen tekijöiden vuoksi (Tetran vahva taloudellinen ja kaupallinen asema, kyseisen yrityksen maine aseptisen pakkaamisen alalla, "pioneeriasemasta" koituvat edut niiden asiakkaiden kannalta, jotka aikoivat siirtyä kartongista PET:hen, ja sen määräävä asema kartonkialalla. [134]

131 — Komissio näyttää viittaavan valituksenalaisen tuomion 272 kohtaan, jossa täsmennetään, että "komissio myöntää, että Sidelillä on [30–40 prosentin] markkinaosuus kapasiteetista ja ETA:ssa vuonna 2000 myydyistä yksiköistä pienitehoisten SBM-koneiden markkinoilla (233 perustelukappale)". Osoittaakseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehneen virheen komissio viittaa sen sijaan päätöksen 266 perustelukappaleeseen. Koska virallisessa lehdessä julkaistussa päätöksen versiossa ei ole varovaisuussyistä ilmoitettu täsmällistä osuutta vaan ainoastaan viitteellinen haarukka, tässä ratkaisuehdotuksessa on asianmukaista noudattaa samaa linjaa.

132 — Ks. edellinen alaviite.

133 — Valituksenalaisen tuomion 280 kohta.

134 — Komissio viittaa tässä yhteydessä päätöksen 376–387 perustelukappaleeseen.

173. Olen näet Tetran kanssa samaa mieltä siitä, että nämä seikat mainittiin yleisluonteisesti päätöksessä (ilman että olisi lisäksi otettu huomioon kyseisen yrityksen ehdottamat sitoumukset) osoittamaan uuden yksikön *leadership*-asemaa ja maailmanlaajuista vahvuutta, joka johtui myös siitä, että se toimii kaikilla asianomaisilla markkinoilla, eikä sen vuoksi, että olisi havainnollistettu Sidelin aseman erityistä ja välitöntä vahvistumista pienitehoisten SBM-koneiden markkinoilla. Näin ollen katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti voinut todeta, että sen jälkeen kun Tetra olisi poistunut kyseisiltä markkinoilta, uuden yksikön asema olisi pysynyt olennaisilta osin samana kuin Sidelin.

174. Todettakoon lopuksi, että en voi hyväksyä myöskään väitettä, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan "riidanalaisessa päätöksessä ei — — selvitetä riittävästi pienitehoisten SBM-koneiden tämänhetkistä ja tulevaa käyttöä". [135]

175. Komissio arvostelee tällä väitteellä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta erityisesti siitä, että se on perustanut ratkaisunsa kahteen asiaankuulumattomaan seikkaan: yhtäältä pienitehoisten SBM-koneiden merkitykseen muiden kuin "herkkien" tuotteiden pakkaamisessa, mikä on sen mukaan asiaankuulumatonta, mikäli hyväksytään komission ehdottama SBM-koneiden markkinoiden segmentointi; toisaalta niiden asiakkaiden osuuteen, jotka valitsisivat suuri- tai pienitehoiset SBM-koneet "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen, [136] sillä myöskään tällä osuudella ei ole merkitystä arvioitaessa Tetran mahdollisuuksia hyödyntää määräävää asemaansa kartonkialalla hankkiakseen tällaisen aseman myös pienitehoisten SBM-koneiden markkinoilla.

176. Ensin mainitun seikan osalta on kuitenkin helppoa todeta, että arviointia, jonka komissio on esittänyt erillisten markkinoiden määrittämisestä "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen käytettäviä SBM-koneita varten, ei ole hyväksytty (ks. edellä 145 kohta). Jälkimmäisen seikan osalta huomautan, että ei vaikuta lainkaan ilmeiseltä, että niiden asiakkaiden valinnat, jotka aikoivat pakata "herkkiä" tuotteita PET:hen, olisivat olleet merkityksettömiä arvioitaessa pienitehoisten SBM-koneiden markkinakehitystä ja uuden yksikön mahdollisuuksia hankkia määräävä asema niillä markkinoilla. Yleisemmin arvioiden en ymmärrä, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta voitaisiin arvostella siitä, että se on selvittänyt, perustuivatko

135 — 280 kohta.

136 — Komissio viittaa tässä yhteydessä erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukseen, jonka mukaan "[herkkien] tuotteiden pakkaamisessa käytettävistä SBM-koneista merkittävä osa on kaiken todennäköisyyden mukaan jatkossakin pienitehoisia koneita" (tuomion 279 kohta).

tällaisen määräävän aseman hankkimista koskeneet komission arvioinnit täsmälliseen ja perusteelliseen relevanttien markkinoiden kehityksen tutkimukseen.

177. Tarkastelen seuraavaksi väitteitä, jotka koskevat suuritehoisten SBM-koneiden markkinoita, ja huomautan heti, että samoin perusteluin kuin olen edellä 173 kohdassa esittänyt, on soveltuvin osin mielestäni hylättävä komission väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon sitä, että Sidelin asema vahvistuisi välittömästi 172 kohdassa mainittujen seikkojen vuoksi. [137]

178. Sen sijaan väite, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan "[pioneeriasemasta koituvaa] etua [joka Tetralla olisi ollut PET:hen siirtymistä suunnittelevien asiakkaiden kannalta] on tässä tapauksessa yliarvioitu", [138] vaikuttaa mielestäni osittain perustellulta.

179. Katson näet, että komissio vetoaa perustellusti nestemäisten meijerituotteiden pakkaamisen osalta siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia rasittavat virheet, joita tämä on tehnyt PET-kasvuennusteidensa (ks. edellä 103 kohta) ja erityisesti PET:n ja PE-HD:n välisten suhteiden (ks. edellä 98 kohta) osalta. Valituksenalaisesta tuomiosta näet ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pitänyt pioneeriasemasta koituvaa etua "yliarvioituna" lähinnä siitä syystä, että i) "odotettavissa olevan kasvun suuruus PET:n käytössä Tetralla aseptisten [kartonki]pakkausten markkinoilla olevien — — asiakkaiden keskuudessa ei ole merkittävä" [139] ja että ii) "nimenomaan tuoreen maidon osalta riidanalaisessa päätöksessä ei selitetä riittävästi [PE-HD]:n ja PET:n välistä suhdetta". [140]

180. Komission väitettä ei sen sijaan mielestäni voida hyväksyä siltä osin kuin siinä moititaan arviointia, joka koskee pioneeriasemasta koituvaa etua lasista PET:hen siirtymistä harkitsevien asiakkaiden kannalta, ja väitetään erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen i) jättäneen huomiotta sen, että asiakkaat, jotka pakkasivat tuotteensa lasiin, käyttivät vain harvoin yksinomaan kyseistä materiaalia ja ii) vääristäneen tosiseikkoja väittäessään, että Tetran

137 — Komissio viittaa tässä yhteydessä erityisesti toteamukseen, jonka mukaan "Tetra [ei] antaisi uudelle yksikölle mitään lisää [suuritehoisten SBM-koneiden] markkinoilla" (tuomion 284 kohta).

138 — 288 kohta.

139 — 288 kohta.

140 — 289 kohta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo [PE-HD]:n ja PET:n välisen suhteen osalta erityisesti, että olisi "vähintään yhtä todennäköistä, että Tetran nykyiset asiakkaat, jotka haluavat siirtää osan maidontuotannostaan muoviin, valitsevat mieluummin [PE-HD]:n kuin PET:n" (sama kohta).

kilpailijat, kuten SIG, Krones ja KHS, jotka "toimivat lasi- ja PET-pakkaamismarkkinoilla", olisivat kyenneet näiden asiakkaiden osalta hyödyntämään "[pioneeriasemasta koituvaa] etua". [141]

181. Olen näet Tetran kanssa samaa mieltä siitä, että nämä komission väitteet on hylättävä, koska ne perustuvat seikkoihin, joita ei ollut mainittu riidanalaisessa päätöksessä [142] (ks. edellä 106 kohta) ja koska niissä, varsinkin ii) kohdassa, tuodaan esiin tosiseikkoja koskevia kysymyksiä, joita yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan (ks. edellä 59–61 kohta).

182. Komission väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti todetessaan yhtäältä, että "riidanalaisessa päätöksessä olisi pitänyt tutkia yksityiskohtaisemmin — — kilpailijoiden kykyä vastustaa mahdollisia uuden yksikön vipuvaikutuksen hyödyntämiseen liittyviä menettelytapoja" [143] ja toisaalta, että "komissio on tehnyt virheen aliarvioidessaan sen aseman merkitystä, joka SIG:llä on tällä hetkellä suuritehoisten koneiden markkinoilla, ja vähätellessään uuden yksikön tärkeimpien kilpailijoiden, erityisesti SIPA:n ja Kronesin asemia näillä markkinoilla", [144] on mielestäni perusteeton.

183. En näet katso, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi komission väittämin tavoin vääristellyt päätöksen sisältöä (erityisesti kiistämällä, että siihen sisältyisi Sidelin asemaa kilpailijoihin nähden SBM-koneiden markkinoilla koskeva tutkimus [145]) tai korvannut komission näkemyksen omallaan.

184. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä vastoin pelkästään katsonut, että kun otettiin huomioon Sidelin kyseisten kolmen kilpailijan (SIG, SIPA ja Krones) markkinaosuuksien huomattava ja kiistaton kasvu viime vuosien aikana ja Tetran hallinnollisen menettelyn aikana esittämät täsmälliset huomautukset, komissio ei olisi saanut tyytyä päätökseen sisältyneisiin pelkkiin yleisluonteisiin huomautuksiin, vaan sen olisi pitänyt tutkia tarkemmin kyseisten kolmen yhtiön kilpailullisia vahvuuksia ja reagointi-

141 — 290 kohta.

142 — Komissio saa päätöksestä tukea toteamuksilleen ainoastaan i) kohdan osalta (14 ja 335 perustelukappale). Komissio ei kuitenkaan missään tapauksessa osoita, että päätöksessä olisi täsmennetty, että asiakkaat, jotka pakkasivat juomansa lasipakkauksiin, olisivat vain hyvin harvoin käyttäneet yksinomaan tätä materiaalia, vaan se siteeraa kohtia, joissa todettiin yleisluonteisesti, että "juomayhtiöt käyttävät yhä useammin eri materiaalien yhdistelmää tuotteidensa pakkaamiseen" ja esimerkkinä mainittiin Coca-Cola, juoma, jota "saa lasipulloissa, PET-pulloissa ja alumiinitölkeissä" (14 perustelukappale).

143 — 294 kohta.

144 — 297 kohta.

145 — Komissio viittaa tässä yhteydessä erityisesti päätöksen 232–248, 293–300, 303–310 ja 369–387 perustelukappaleeseen.

kykyä. Se on näet huomauttanut, että riidanalaiseen päätökseen sisältyi ainoastaan SIG:n osalta joitain erityisiä arviointeja (mitä ei mielestäni voida asiallisesti kiistää), ja joka tapauksessa katsonut, että näillä arvioinneilla ei vastattu riittävällä tavalla täsmällisiin ja asiaankuuluviin huomautuksiin, joita Tetra oli esittänyt.[146] Toteamus, jonka mukaan päätöksessä oli "aliarvioitu" tai "vähätelty" näiden kolmen yrityksen asemaa, on siis ymmärrettävä tältä kannalta eli siten, että komissio ei ollut kohdistanut niiden aseman tutkimiseen sitä huomiota, joka asiaan liittyvien olosuhteiden vuoksi olisi ollut tarpeen.

185. Lisättäköön vielä, että siltä osin kuin tällä väitteellä pyritään arvostelemaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta tosiseikkojen vääristelemisestä Sidelin kilpailijoiden saamien joidenkin etujen yksilöimisessä, siinä esitetään tosiseikkoja koskevia kysymyksiä, joita yhteisöjen tuomioistuin ei ole toimivaltainen ratkaisemaan (ks. edellä 59–61 kohta).

186. Viimeinen väite, joka koskee "kolmansien osapuolten" mahdollisuutta vastustaa vipuvaikutusta ja jossa komissio arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että tämä ei ole riittävällä tavalla perustellut toteamuksiaan, kun se ei ole vastannut komission päätöksessä esitettyihin perusteluihin ja on lainvastaisesti korvannut komission näkemyksen omallaan, on sen sijaan mielestäni perusteltu.

187. Olen näet komission kanssa samaa mieltä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole riittävällä tavalla selittänyt, mitkä olivat ne virheet, tutkinnan aukot tai loogisuusvirheet, jotka sen mielestä rasittivat komission päätelmää, jonka mukaan "kolmannet osapuolet" olivat "jossakin määrin riippuvaisia Sidelistä" ja olisivat jatkossakin "riippuvaisia keskittymästä".[147] Arvioimatta komission tämän päätelmän tekemisen yhteydessä tekemää laajaa selvitystä[148] ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näet tyytynyt toteamaan i) että "kun otetaan huomioon tämänhetkinen kilpailun taso ja kilpailu suuritehoisten SBM-koneiden markkinoilla, päätelmä, jonka mukaan pakkaustoimittajat olisivat riippuvaisia Sidelistä, ei ole vakuuttava" ja ii) että "mikäli uuden yksikön tarjoamat myyntiehdot eivät enää olisi houkuttelevia, pakkaustoimittajilla olisi aina mahdollisuus ostaa nämä laitteet Sidelin nykyisiltä kilpailijoilta".[149]

146 — Ks. erityisesti valituksenalaisen tuomion 295 kohdassa esitetyt huomautukset.

147 — 310 kohta.

148 — Ks. päätöksen 303–310 perustelukappale.

149 — Tuomion 305 kohta. Nyt käsiteltävän asian kannalta ei liene erityistä merkitystä lisätäsmennyksellä, jonka mukaan "SIG ja Elopak voisivat myös tarjota [kolmansille osapuolille] [kartonkipakkauslaitteita] siinä tapauksessa, että [niiden] asiakkaat haluaisivat [PET-pakkauslaitteiden] ja [kartonkipakkauslaitteiden] yhteistoimituksia", koska komissio ei ollut millään tavoin yhdistänyt "kolmansien osapuolten" riippuvuutta Sidelistä tai uudesta yksiköstä tarpeeseen toimittaa PET- ja kartonkipakkauslaitteita yhteistoimituksina.

188. Mikäli ymmärrän oikein, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis katsonut, että komission päätelmä, joka koski "kolmansien osapuolten" riippuvuutta Sidelistä, "ei ollut vakuuttava" vain sen vuoksi, että nämä olisivat kyenneet ostamaan SBM-koneita Sidelin kilpailijoilta. Näin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut kuitenkaan huomioon sitä, että vaikka komissio oli itse myöntänyt, että pakkausvalmistajat voisivat "kääntyä muiden SBM-konetoimittajien puoleen halutessaan hankkia uusia koneita ja suunnitella ja testata aihioita", se on tästä huolimatta — tekemänsä markkinatutkimuksen perusteella — katsonut, että "toimittajan vaihtamisen kustannukset ja tarve käyttää vastakin suurta määrää jo hankittuja Sidelin koneita pidentävät pakkausvalmistajien [tai 'kolmansien osapuolten'] tämänhetkistä riippuvuutta Sidelistä". [150]

189. Vaikuttaa kuitenkin ilmeiseltä, että vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mahdollisesti saattanut löytää virheitä, tutkinnan aukkoja tai loogisuusvirheitä komission päättelystä, se ei olisi saanut hylätä sen tekemää päätelmää riittäviä perusteluja esittämättä. Huomautan lisäksi, että perusteluilla, joita Tetra on esittänyt puolustaakseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämää "kolmansien osapuolten" reaktioiden mahdollisuutta koskevaa ratkaisua, ei niiden perusteltavuudesta riippumatta voida korjata riidanalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta.

b) Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmissä havaittujen virheiden vaikutus

190. Edellä esitetystä seuraa, että mielestäni on todettava perustelluiksi i) väite, joka koskee pioneeriasemasta koituvaa etua, siltä osin kuin kyseessä on nestemäisten meijerituotteiden pakkaaminen (ks. edellä 178 ja 179 kohta) ja ii) väite, joka koskee "kolmansien osapuolten" mahdollisuutta vastustaa vipuvaikutusta (ks. edellä 186 kohta).

191. Katson kuitenkin, että näissä väitteissä osoitetut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen virheet eivät ole sellaisia, että ne rasittaisivat kyseisen tuomioistuimen päätelmää, jonka mukaan "riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta oikeudellisesti riittävällä tavalla, että uusi yksikkö kykenisi valtaamaan vuoteen 2005 mennessä määräävän aseman pieni- ja suuritehoisten koneiden markkinoilla ja että asetuksen 2 artiklan 3 kohdassa määritellyt arviointikriteerit siten täyttyisivät näiden markkinoiden osalta". [151]

150 — Päätöksen 310 perustelukappale.

151 — 307 kohta.

192. Tämä päätelmä on mielestäni näet ilman muuta perusteltu, kun otetaan huomioon päätöksen useat virheet, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut arvioinnein, joiden oikeellisuutta ei ole kiistetty nyt käsiteltävän asian yhteydessä tai joiden oikeellisuus on kiistetty tässä yhteydessä perusteettomiksi todetuin väittein. Tätä asiaa ei ole tarpeen käsitellä pidempään esittämällä pitkää luetteloa kyseisistä virheistä, vaan huomautan ainoastaan, että niiden virheiden lisäksi, jotka on todettu arvioinnein, jotka on riitautettu menestyksettä nyt käsiteltävän valitusperusteen yhteydessä, on otettava huomioon myös virheet, jotka liittyvät siihen, ettei i) huomioon ole otettu mahdollisena vipuvaikutuksen käytön houkuttelevuutta vähentävänä tekijänä tiettyjen menettelytapojen lainvastaisuutta ja Tetran ehdottamia kilpailukäyttäytymistä koskevia sitoumuksia (virhe, joka todettiin arvioinneilla, jotka riitautettiin menestyksettä toisen valitusperusteen yhteydessä) ja siihen, että ii) "herkkien" tuotteiden pakkaamiseen käytettäville SBM-koneille on yksilöity erilliset markkinat (virhe, joka todettiin arvioinneilla, jotka riitautettiin menestyksettä kolmannen valitusperusteen yhteydessä).

193. Edellä esitetystä seuraa näin ollen, että edellä 190 kohdassa esitettyjen kahden väitteen hyväksyminen ei sellaisenaan voi osoittaa pätemättömäksi päätelmää, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt määräävän aseman syntymisestä pieni- ja suuritehoisten SBM-koneiden markkinoille.

Johtopäätökset valituksen menestymisestä

194. Edellä esitetyn perusteella on näin ollen katsottava, että vaikka tietyt komission esittämät väitteet ovat osoittautuneet perusteluiksi, ne eivät ole riittävä syy katsoa, että ne osoittaisivat pätemättömiksi ne päätelmät, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt Tetran määräävän aseman vahvistumisesta kartonkimarkkinoilla ja määräävän aseman syntymisestä pieni- ja suuritehoisten SBM-koneiden markkinoille.

195. Tässä tilanteessa on muistettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että "vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut olisivat joltain osin yhteisön oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselman tueksi on esitetty sellaisia muita perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu". [152]

152 — Asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002 (Kok. 2002, s. I-11355, 57 kohta). Ks. vastaavasti myös asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992 (Kok. 1992, s. I-3755, 28 kohta); asia C-320/92 P, Finsider v. komissio, tuomio 15.12.1994 (Kok. 1994, s. I-5697, 37 kohta) ja asia C-210/98 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 13.7.2000 (Kok. 2000, s. I-5843, 58 kohta).

196. Katson siis, että valituksenalaisen tuomion tuomiolauselma, jonka mukaan päätös on kumottava, on varmalla tavalla perusteltu usein oikeudellisin perustein, jotka ilmenevät Tetran määräävän aseman vahvistumisesta kartonkimarkkinoilla ja määräävän aseman luomisesta SBM-koneiden markkinoille esitetyistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätelmistä, joten komission valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

197. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan nojalla ja valituksen hylkäämisestä esittämäni ehdotuksen perusteella katson, että komissio on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

IV Ratkaisuehdotus

198. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin antaisi seuraavan ratkaisun:

— valitus hylätään ja

— komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.